

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

בפני כבוד השופטת הילה גורביץ שינפלד

התובע
בתמ"ש 57370-11-12 :
ח.ד. ת.ז. -----
על-ידי ב"כ עוה"ד שמאול להב.

נגד

הנתבעים
בתמ"ש 57370-11-12 :
1. ח.א. ת.ז. -----
2. ח.כ. ת.ז. -----
3. ח.אר. ת.ז. -----
שלושתם על-ידי ב"כ עוה"ד פרי איקו
4. הסוכנות היהודית לארץ ישראל
5. רשות מקרקעי ישראל – מחוז צפון

ובעניין :
התובעים
בתמ"ש 3845-07-14 :
1. ח.א. ת.ז. -----
2. ב.א. ת.ז. -----
3. ג.י. ת.ז. -----
4. ב.א.ר. ת.ז. -----
5. עזבון ח.א.מ. ז"ל
5.1 ח.א.י. ת.ז. -----
5.2 ח.מ. ת.ז. -----
5.3 ח.א.מ. ת.ז. -----
5.4 ח.א.ב. ת.ז. -----
5.5 ח.ה. ת.ז. -----
5.6 ח.ל. ת.ז. -----
כולם על-ידי ב"כ עוה"ד פרי איקו

נגד

הנתבעים
בתמ"ש 3845-07-14 :
1. ח.ד. ת.ז. -----
2. ח.י. ת.ז. -----
שניהם על-ידי ב"כ עוה"ד שמואל להב.

3. ח.דו. ת.ז. -----
4. ח.ג. ת.ז. -----
5. ח.י.י. ת.ז. -----
6. ח.או. ת.ז. -----
7. ח.ג. ת.ז. -----
8. ח.ז. ת.ז. -----
שלושתם על-ידי ב"כ עוה"ד שמואל להב.
9. יורשת עזבון ח.א.מ. ז"ל – נ.א. ת.ז. -----
10. ח.ת.ג. ת.ז. -----

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ'ח ואח'

1 סכסוך בין יורשים על פי צו ירושה, אשר לפינוי שטח במשק שהיה של ההורים המנוחים והועבר
2 לבן ממשיך. הבן הממשיך עתר כנגד אחר היורשים לפינוי השטח במשק ההורים המנוחים עליו בנה
3 הנתבע לול. הנתבע טען כי בידו רישיון, בלתי הדיר, לשימוש לצמיתות בשטח זה. וגם סכסוך בין
4 יורשים אשר להורשת מכסת הביצים וסוגיות נוספות הקשורות להיקף העיזבון.

5

6 בשל ריבוי העדים והצדדים והיותה של המחלוקת האמתית מצומצמת בין שני בעלי דין עיקריים –
7 ח.א. וח.ד., לשם הנוחות, יכוננו הצדדים בשמם המלא ולא "תובע" או "נתבע" או יכוננו בהתאמה
8 "מטעם ח.א." או "מטעם ח.ד."

9

10 תמ"ש 57370-11-12 תביעת הפינוי,

11 הצדדים וטענותיהם:

12

13 1. התובע ונתבע 1 – אחים, ילדי המנוחים ח.ח. ת.ז. ----- ז"ל אשר הלך לעולמו ביום
14 21.6.2004 וש.ח. ת.ז. ----- ז"ל אשר הלכה לעולמה ביום 26.7.2012 (להלן "ההורים
15 המנוחים").

16

17 2. נתבעת 2 היא אשתו של נתבע 1.

18

19 3. נתבע 3 הוא בנם של נתבעים 1 ו-2.

20

21 4. התובע, ח.ד., הוא בעל הזכויות במשק 33 במושב ש', לאחר שמונה כבן ממשיך של ההורים
22 המנוחים. (להלן: "ח.א.").

23

24 5. הנתבע, ח.א., הוא בעל הזכויות במשק מספר 34 במושב ש' (להלן: "ח.א.").

25

26 6. ח.א. עוסק בייצור ביצי עופות למאכל על-פי מכסות המוקצות על-ידי מועצת הלול. עיסוקו
27 מתנהל בלול שנבנה והוקם על ידו בשנת 1986, חלקו בשטח משק 34 וחלקו בשטח משק
28 33.

29

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

7. בכתב התביעה נטען כי יש להורות לח.א. או מי מטעמו להימנע מלהיכנס או להשתמש בשטח השייך למשק מספר 33 שבבעלות ח.ד., להורות לח.א. לסלק את מבנה לול העופות שהקים בשטח משק 33 וגם לפנות את חפציו ומיטלטליו משטח משק 33. נטען כי חלקו של הלול במשק 33 הוקם על שטח עיבוד מבלי שח.ד. נתן לח.א. רשות להשתמש בשטח של משק 33, וללא היתר בניה כדין. ח.ד. הוסיף וטען כי גם אם ניתנה לנתבע הרשאה מצד ההורים המנוחים לבניית הלול – הרי שהרשאה זו (המוכחשת) בלתי חוקית וחסרת כל תוקף, שכן לא היה בסמכות ההורים ליתן הרשאה שכזו שכן ייתכן והרשאה זו תלויה בתנאי מתלה, הסכמת הסוכנות היהודית לארץ ישראל ורשות מקרקעי ישראל. עוד נטען כי בניית הלול מהווה הסגת גבול במקרקעין, פגיעה בזכויות ח.ד. ופרנסתו ומהווה הפרה של הסכם ההתיישבות של התובע עם הסוכנות היהודית לארץ ישראל ורשות מקרקעי ישראל. בית המשפט התבקש לסלק ידו של ח.א. ולהתיר פיצול סעדים בנוגע לנזק ח.ד.
8. לאחר הגשת כתב התביעה, ביקשו אשת ח.א. ובנו להצטרף כנתבעים בהליך. בקשתם התקבלה ויש לקרוא את כתב התביעה כמופנה גם אל נתבעים 2-3, ח.כ. וח.א.ר. ר' החלטתי מיום 27.11.2016 ומיום 10.1.2017. (להלן יכוננו "מטעם ח.א.")
9. בכתב ההגנה מטעם ח.א. (נתבעים 1-3) הוכחו כל טענות כתב התביעה. נטענו מספר טענות מקדמיות. נטען כי התביעה התיישנה מאחר ובנייתו של הלול מושא התובענה נסתיימה באמצע שנות השמונים ומאז ועד היום הנתבעים עושים שימוש רציף ובלעדי כלול לשם ייצור מכסות המאכל שבבעלותם, לרבות שימוש בשטח התפעולי המשמש לאחזקת הלול. בהקשר זה נטען כי המדובר בתביעה שאינה במקרקעין ואשר ההתיישנות לגביה היא 7 שנים ממועד היווצרות העילה, וכי מועד זה הוא לכל המאוחר, בשנת 1986. עוד נטען כי מטעם ח.א. כי הם הסתמכו על הרישיון הבלתי הדיר שניתן לו לשם בניית הלול באופן בו הוא נבנה, ומכספם, ובכך שינו את מצבם לרעה מאחר ובמועד הרלוונטי הייתה להם האפשרות לבנות את הלול במקום מטעם אפרסקים. נטען גם כי ח.ד. השתהה בהגשת תביעתו והוא מנוע להתכחש למצג שהציג גם מלהתכחש למצג שהציגו ההורים המנוחים ואשר, ובהסתמך עליו, נבנה הלול כפי שנבנה, ולא בשטח בו היה נטוע מטעם האפרסקים ממנו התפרנסו ההורים המנוחים יחד עם ח.א. והנתבעים 2-3. עוד נטען מטעם ח.א. כי נגרם להם נזק ראייתי בשל השיהוי בהגשת התביעה, כי ח.ד.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

1 התרשל, נהג בחוסר תום לב ולא נהג כאדם סביר ועל כן הוא מנוע ומושק לטעון לביטול
2 הרישיון הבלתי הדיר אשר ניתן לח.א. ללא תמורה.
3
4 לגוף התביעה נטען מטעם ח.א. כי הלול נבנה מכספו לאחר שקיבל מההורים המנוחים
5 רשות שימוש בלתי הדירה להשתמש בחלק משטח משק 33 לשם הקמת הלול ולהימנע
6 מעקירת מטע אפרסקים בשטח עיבוד של משק 34. נטען כי מטע האפרסקים פרנס את
7 ההורים המנוחים ואת נתבעים 1-3 ונתבעים 1-3 וההורים המנוחים היו שותפים ועבדו
8 בחנות ירקות בנהריה. הנתבעים טענו כי לא פלשו למשק 33 אלא עשו כן בהסכמה מכוח
9 רשות שימוש בלתי הדירה לצמיתות אשר הוענקה להם על-ידי ההורים המנוחים והם עושים
10 בשטח שימוש רציף ובלעדי לאורך 30 שנים. נטען כי הנתבעים אינם פוגעים בפרנסתו של
11 ח.ד. שכן, בסמוך ללול נשוא התובענה, בנוי במשק 33 לול נוסף אשר שימש את ההורים
12 המנוחים לייצור מכסת הביצים שלהם, ובאפשרות ח.ד. לעשות שימוש בלול זה. נטען גם
13 כי משרד החקלאות, באמצעות מועצת הלול, הוועדות לתכנון ובנייה והמושבים – עורכים
14 רפורמה בענף הלול שנועדה להביא למודרניזציה של משקי ההטלה והוצאתם מאזורי
15 המגורים לשטחים שמחוץ למושבים (החלטת ממשלה 1855 מיום 24.06.2007 והחלטה
16 2083 מיום 15.07.2010, וגם תכנית משרד החקלאות שפורסמה ביום 12.01.2009 ותכנית
17 20089/ג שהוגשה לוועדה לתכנון ובנייה בעניין מושב ש'). נטען כי על-פי התכנית, יפורקו
18 הלולים שבשטח המושב ויוקמו שתי חוות לולים בשטח אשר יאותר על-ידי וועדת היגוי,
19 מחוץ למושב. נטען כי בנסיבות אלה, כיום לא ניתן לקבל היתר או אישור לבניית לול או
20 העתקו בתוך היישוב. נטען גם כי בנסיבות אלה, כיום ניתן לעשות שימוש בשטח בו היה
21 נטוע מטע האפרסקים, הרי שלשם הכשרתו לעיבוד, הושקעו כספים בהכשרת השטח והם
22 זכאים להשבתם שכן אם יוקם בשטח המטע לול, לא יוכלו לעשות שימוש בשטח המטע
23 לעיבוד. נטען הרקע לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963 וחוק הגליל
24 תשמ"ח-1988, המסדירים את מכסות הביצים והעדיפויות השונות. עוד נטען כי ההורים
25 התפרנסו ממטע האפרסקים ועל כן לא היו ברי רשות ללא תמורה. אשר לרשות של ח.א.
26 נטען כי הרישיון הוא ללא תמורה לצמיתות, בעל הרשות אינו זכאי לבטל את הרשות ומכל
27 מקום יש להתנות ביטולה בפיצויים שכן הסתמכו על הרשות שניתנה להם ויש להגן על
28 אינטרס הציפיה וההסתמכות ולדחות את התביעה גם משיקולי צדק.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

10. ח.ד. הגיש כתב תשובה. אשר לטענת נתבעים 1-3 בדבר התיישנות, נטען כי אכן זכותו של בר הרשות היא אישית והיא נגזרת מהסכם הרישיון ואינה זכות קניין, אך יש למנות את תקופת ההתיישנות מהמועד בו הלך לעולמו אחרון ההורים המנוחים אשר העבירו לו את הזכות במשק - שכן במועד זה קמה לו הזכות. נטען כי מועד זה הוא 26.7.2012, המועד בו הלכה האם המנוחה לעולמה. עוד נטען כי זכויות התובע במשק 33 נרשמו ביום 24.9.2012 ורק ממועד זה היה רשאי היה ח.ד. להגיש תביעתו לפינוי, כך שמועד ההתיישנות תחילתו רק במועד זה. לחילופין נטען כי התביעה היא לעניין זכות שימוש, וחזקה המבוססת על עוולת הסגת גבול מתמשכת אשר מועד היווצרותה חל כל יום מחדש. נטען כי זכותו של בר הרשות בטלה ועוברת מהעולם כאשר בר הרשות עוזב את המקרקעין וכי פולש לא ייהפך בר רשות. אשר לשיהוי נטען כי התביעה הוגשה אך מספר חודשים לאחר שקיבל ח.ד. את זכויותיו כבר רשות, ועל כן לא השתהה וח.א. לא שינה מצבו לרעה – להיפך. נטען כי ח.א. השתלט על מקרקעי הוריו על אף שידע כי אינו בן ממשיך, והשימוש במקרקעי הוריו המנוחים הטיב את מצבו ולא שינה אותו לרעה. נטען כי ח.ד. לא הציג מצג שניתן היה להסתמך עליו או כי ויתר על זכות תביעתו. עוד נטען כי עובר לתביעה כאן, התנהלו בין הצדדים תובענות בעניין הטרדה מאיימת וגם לאור כך נטען כי לא התקיימו התנאים לשיהוי. אשר למעמד הנתבעים, נטען כי מעמדם כשל פולשים.
11. הסוכנות היהודית – נתבעת 4, טענה בכתב הגנתה כי משק 33 מופיע כחלק ממשבצת המקרקעין של מושב ש' וחל עליו הסכם שכירות תלת צדדי ("החוזה המשולש"). בהסכם זה מקנה הסוכנות היהודית זכויות של בר רשות למתיישב וזאת על פי המלצת האגודה. זכות זו היא אישית – חוזית ועבירותה מוגבלת. נטען כי ברישומי הסוכנות היהודית רשום ח.ד. כבר רשות במשק 33 וח.א. וח.כ. כברי רשות במשק 34. נטען כי הסוכנות היהודית מתנגדת לכל שימוש במקרקעין המנוגד לחוזה המשולש. עוד נטען כי הסוכנות היהודית לא נתנה רשות לח.א. להשתמש במשק 33. הסוכנות היהודית הודיעה כי היא תכבד כל החלטה שתינתן כפוף לנהליה, כללי המנהל והוראות החוזה המשולש והיא מבקשת לדחות התביעה נגדה ולפטור אותה מהתייצבות לדיונים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 בכתב התשובה טען ח.ד. כי בצדק נטען מטעם הסוכנות היהודית כי היא מתנגדת לאלתר
2 לכל שימוש המנוגד לחוזה המשולש והפנה לכך שבכתב ההגנה אישרה הסוכנות היהודית
3 כי הזכויות במשק 33 רשומות על שם ח.ד..
4
5 12. רשות מקרקעי ישראל – נתבע 5, הודיע כי אין לו עניין בתביעה ומשאיר את המחלוקת
6 לשיקול דעת בית משפט וכבוד כל החלטה או פסק דין שיינתנו. צוין בכתב ההגנה כי שטחי
7 העיבוד למשקים מוקצים על-ידי האגודה ולא על-ידי המנהל.
8
9 בכתב התשובה טען ח.ד. נטען כי יש לדחות את טענת רשות מקרקעי ישראל כי אין יריבות
10 בינו ובין ח.א.. נטען כי זכויות רשות מקרקעי ישראל עלולות להיפגע אם התביעה תידחה
11 וכי רשות מקרקעי ישראל זכות לדרוש את פינוי ח.א. ממשק 33 מאחר והלול נבנה ללא
12 היתר כדין ויש להורות לטענתו על הפסקת השימוש החורג.
13
14 13. בין ובין, על פי החלטת השופטת לוי בפניה התנהל באותה עת ההליך, צורפו כנתבעים
15 נוספים: המושב – בני ש' אגודה שיתופית חקלאית בע"מ; המועצה לענף הלול; מדינת
16 ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר. גורמים אלו נמחקו בהמשך לפי החלטתי מיום
17 27.11.2016 ומיום 10.1.2017.
18
19 14. ביום 25.12.2013, הוגשו תעודות עובד ציבור מטעם מדינת - ישראל משרד החקלאות, בהן
20 פורט הדין החל במקרה בו מבוקש להעתיק מיקום לולים לגידול עופות.
21
22 **תמ"ש 3845-07-14 התביעה להיקף עזבון:**
23 **הצדדים וטענותיהם:**
24
25 15. התובע ונתבע 1 – אחים, ילדי המנוחים ח.ח. ת.ז. ----- ז"ל אשר הלך לעולמו ביום
26 21.6.2004 וש.ח. ת.ז. ----- ז"ל אשר הלכה לעולמה ביום 26.7.2012 (לעיל ולהלן
27 "ההורים המנוחים").
28

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 אחר עזבון ההורים המנוחים ניתנו צווי ירושה על פי דין. צו הירושה אחר עזבון האב ניתן
2 ביום 26.2.2013 וצו הירושה אחר עזבון האם ניתן ביום 19.2.2013.
3
- 4 בכתב התביעה נטען כי יש ליתן צו הצהרתי הקובע כי "מכסת ביצים במועצת הלול
5 שהייתה שייכת לח.ח. וש.ח ז"ל/משק 33 ש', חנות בתחנה המרכזית ----, רח' ---- חנות
6 מספר ----, נחלה 33 במושב ש' זכויות/שטחים הכרוכים בנחלה זו, כספים, קרנות
7 ופקדונות בבנקים שהיו שייכים לח.ח. וש.ח. ז"ל, זהב, עדר בן 50 כבשים" הם שייכים
8 לעזבון ההורים המנוחים.
9
- 10 נטען כי הצדדים כולם הם יורשי ההורים המנוחים על פי צווי הירושה שניתנו לפי דין וח.ד.,
11 השתלט על חלק גדול מעזבון ההורים המנוחים. נטען כי ח.ד. מחזיק במסמכים בדבר
12 מינויו כבן ממשיך וכבעל הזכויות במכסת הביצים אך "קיימים ספקות רבים באשר למידת
13 הנכונות של החתימות והאישור" וישנם נכסים שח.ד. או יורשים אחרים מחזיקים על אף
14 שהם חלק ממסת נכסי העזבון:
15
- 16 נטען כי מכסת הביצים שייכת לעזבון והעברת המכסה לח.ד. על פי המסמכים שיש בידי
17 מנהל העזבון שמונה בהליך הקשור לא נחתמו על ידי המנוחה. עוד נטען כי העברת מכסת
18 הביצים נעשתה כאשר ח.ד. לא היה בעל נחלה ובטרם הועברו אליו הזכויות כבן ממשיך
19 ועל כן לא ניתן היה להעביר לו את מכסת הביצים על פי דין. עוד נטען כי מכסת הביצים
20 אינה חלק מהנחלה ואינה עוברת בירושה ועל כן היא חלק ממסת נכסי העזבון. רכיב זה
21 הוערך בשווי בסך של 900,000 ₪. אשר לחנות בעיר ----, נטען כי מדובר בזכות דיירות
22 מוגנת וזכות זו שייכת לעזבון. עוד נטען כי תמוה כיצד העברת זכויות לח.ד., עליה חתמה
23 המנוחה בשנת 2004 לא נעשתה מול בעלי הנכס עד כה ויש בכך לחזק את הטענה כי לא
24 הייתה העברת זכויות (יוער כי לא אוזכרה קודם לכן כל העברת זכויות והמסמך לא צורף,
25 הדברים נטענו כך במקור). רכיב זה הוערך בשווי בסך של 850,000 ₪. אשר לכספים, קרנות
26 ופקדונות, נטען כי לא ידוע מה עלה בגורל הזכויות בחשבונות הבנק של ההורים המנוחים
27 ומוערך כי הזכויות הם בסכומים של עשרות אלפי שקלים, ובכלל זה סך של 50,000 ₪
28 במזומן מבנק דיסקונט. התובעים עתרו כי מנהל העזבון יפנה לבנקים לקבל את הפרטים.
29 בהתייחס לעדר הכבשים, נטען כי במועד פטירת המנוחה היו בעדר הכבשים של נחלה 33
30 כ-50 כבשים ומרביתם נמכרו על ידי נתבעת 6, גברת ח.א., ויש לקבל ממנה הבהרות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

1 ולהורות על העברת תמורה למנהל העזבון. רכיב זה הוערך בשווי בסך של 30,000 ₪.
2 בקשר לזהב, נטען כי במועד פטירת המנוחה היה בבית המנוחה זהב בשווי של עשרות אלפי
3 שקלים ויש להורת למנהל העזבון לברר מה עלה בגורל הזהב ולחייב את מי שיש לחייב
4 בהשבת השווי או הזהב לקופת העזבון. רכיב זה הוערך בשווי בסך של 100,000 ₪. נטען
5 גם כי לנחלה זכויות שאינן בהכרח חלק מהנחלה: חלק יחסי בשטח בן 300 דונם שנמסר
6 למושב באדמות עכו; שטח חליפי שניתן לנחלה בגין מקלט ציבורי שנבנה בנחלה ושהוכר
7 כפיצול מהנחלה; חלק יחסי בכספי תנובה שניתנו לנחלה, רכיב זה הוערך בשווי בסך של
8 30,000 ₪. בית המשפט התבקש גם להורות למנהל העזבון לברר את כל הזכויות השייכות
9 לעזבון, אך סעד זה לא התבקש במסגרת פרק הסעדים ומנהל העזבון לא צורף כבעל דין
10 בתביעה.

11

12 בכתב ההגנה מטעם ח.ד. נטען כי ח.ד. בכל חייו התגורר עם ההורים המנוחים ועזר להם .18
13 במשק, בגידול העופות ובחנות והמשיך לעשות כן עבור האם לאחר פטירת האב, ועל כן
14 מינתה אותו האם כבן ממשיך במשק 33. נטען כי מינוי זה נעשה על דעת המנוח ובידיעת
15 כל האחים, וכי מסמכי מינוי ח.ד. כבן ממשיך נחתמו ביום 11.10.10, אושרו על-ידי
16 הסוכנות היהודית, הועברו לרשות מקרקעי ישראל ביום 18.10.10 ונרשמו אצל רשות
17 מקרקעי ישראל ביום 26.10.10. אשר לטענות התביעה נטען כי לאחר מינוי ח.ד. כבן ממשיך
18 ובשל רצון האם כי ח.ד. ימשיך לקיים את המשק, העבירה לו האם את מכסת הביצים ביום
19 28.7.2011. נטען כי מכסת הביצים היא חלק אינטגרלי מהנחלה ואינה ניתנת להפרדה
20 מהנחלה ועל כן אינה כלולה במסת נכסי העזבון. בהתייחס לעדר הכבשים נטען כי במועד
21 פטירת המנוחה מנה העדר 10-15 כבשים בלבד, העדר הוא חלק מהנחלה ובהליך שהתנהל
22 בין ח.ד. ובין שכנו, ח.ד. נטל על עצמו את האחריות וההוצאות בגין העדר החל משנת
23 2008. ביחס לתשלום מתנובה נטען כי אין מדובר בתשלום דיבידנד ממניות רגילות אלא
24 בתשלום של זכות נלוות וצמודה לנחלה. נטען כי התביעה הוגשה כחלק מהסכסוך בין ח.ד.
25 ובין ח.א. בקשר עם פינוי הלול (תמ"ש 57370-11-12). נטען כי עמדת מנהל העזבון
26 שהוגשה בהליכים הקשורים הייתה כי לא ניתן להפריד את הזכויות הנלוות לנחלה או את
27 זכות השימוש בנחלה או חלקה מהנחלה, וכך גם לגבי מכסת הביצים, עדר הכבשים
28 והתשלום מתנובה. נטען כי משמעות הדבר היא כי הזכויות שייכות לח.ד. בהיותו בעל
29 הזכויות במשק 33. עוד נטען כי פיצול זכויות לנחלה אינו אפשרי ועל כן החלק באדמות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

- 1 עכו ובשטח החליפי אינם נכללים במסת נכסי עזבון. ביחס לזכות הדיירות המוגנת בחנות
2 בנהריה נטען כי ח.ד. עבד בחנות וניהל אותו עוד עת המנוח היה בחיים ועל כן העבירה לו
3 את האם הזכויות בתצהיר מיום 20.12.2004 על פי חוק הגנת הדייר [נוסח משולב] תשל"ב-
4 1972, וזכויות אלו אינן נכללו במסת נכסי העזבון. אשר לכספים נטען כי קופות גמל
5 וביטוחים מועברים למוטבים ואינם חלק מהעזבון, וכספים אחרים שייכים לעזבון – וח.ד.,
6 ככול יורש, זכאי לחלקו.
7
8 ח.ד. הרחיב וטען אודות זכותו במשק 33 – אך מאחר ואין בפני מחלוקת בעניין זכויותיו
9 במשק 33 לא מצאתי לפרטן.
10
11 19. הנתבעים הנוספים לא הגישו כתבי הגנה.
12
13 20. במסגרת הליך אחר, ת"ע 23130-06-13, מונה מנהל עזבון אחר עזבון המנוחה ונעשו על
14 ידו ניסיונות להביא הצדדים להסכמות גם במחלוקת כאן. הניסיונות לא צלחו.
15
16 הראיות והעדויות הרבות שנשמעו:
17
18 21. על פי החלטת השופטת לוי מיום 6.12.2015, התובעים בתביעה להיקף עזבון (תמ"ש
19 3845-07-14 אשר יכוננו להלן לשם הנוחות "מטעם ח.א.") החלו בהבאת ראיותיהם.
20
21 מבלי לגרוע מהאמור, בהסכמת הצדדים, בשל גילו ומצבו הבריאותי, העיד ראשון מר יצחק
22 שמואל, אחי המנוחה, שנתן תצהיר (1/ת), מטעם מר ח.ד. (באותו הקשר ולשם הנוחות
23 יכונה נתבע 1 ועדיו "מטעם ח.ד.").
24
25 "מטעם ח.א." הוגשו תצהירי עדות ראשית על ידי: תובע 1 ח.א. (8/ת), תובעת 2-גב' ב.א.
26 (5/ת), תובעת 3-גב' ג.י. (6/ת), תובעת 4-גב' ב.א.ר.י בר און (3/ת), מר עמי בן שמעון-
27 מכר תובע 1 וצלם במקצועו (4/ת), ובנו של תובע 1-ח.א.ר. (נתבע 3 בתמ"ש 57370-11-12
28 (12) (11/ת). זומנו לעדות מטעמם נתבע 4-מר ח.ג., נתבעת 5-גב' ח.ו.י., נתבע 10-מר ח.ת.ג.
29 ומר בדר מאלק-מנהל החשבונות של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ'ח ואח'

1 "מטעם ח.ד." הוגשו תצהירי עדות ראשית על ידי: ח.ד.-נתבע 1 (ת/21), נתבעת 2-גב' ח.י.
 2 (ת/19), נתבע 3-מר ח.דו. (ת/12), נתבעת 6-גב' ח.או. (ת/20) נתבע 7-מר ח.ג. (ת/13),
 3 נתבע 8-מר ח.ז. (ת/17), מר א.כ. - חבר של נתבעים 7+8 ומכר המשפחה (ת/14), מר ד.י.
 4 - מכר של נתבעת 6 ומכר המשפחה (ת/15), הרב מר ב.ש. -מכר המשפחה (ת/16), מר
 5 אבינועם פרידמן - מכר של נתבעת 2 (ת/18) ומר י.כהן - מכר המשפחה (ת/22). זומנו
 6 לעדות עו"ד ח.או. - אחיין האב המנוח ומי שאישר חתימת המנוחה על גבי טופס העברת
 7 מכסת הביצים (נספח י"א לתצהיר ת/21), עו"ד ע.ג. אשר החתים את המנוחה על תצהיר
 8 דייר יוצא לחנות (נספח טו2 לתצהיר ת/21),
 9

10 הוגשו תעודת עובדת ציבור: מטעם המועצה לענף הלול וכן תשובות לשאלות הבהרה,
 11 מטעם משרד החקלאות וכן תשובות לשאלות הבהרה ומטעם הוועדה המקומית לתכנון
 12 ובניה מעלה הגליל.
 13

14 22. בתצהירים הרחיבו התובעים טענותיהם ביחס לכך שח.ד. יחד עם גב' ח.או. השתלטו על
 15 רכוש ההורים, הוציאו אותם מביתם וגזלו את כספים במהלך החיים הפעילו לחצים
 16 שהופעלו לשם מינוי בן ממשך וכספים שניתנו על ידי ההורים. טענות ועדויות אלו אינן
 17 רלוונטיות למחלוקת שלפני ועל כן לא אכריע בנכונותם אם לאו.
 18

דיון והכרעה:

תביעת הפינוי:

23 23. לצורך היווצרותו של רישיון שימוש במקרקעין, די בהתנהגות של הבעלים שממנה ניתן
 24 יהא להסיק את הסכמתו בדיעבד, לשימושו של אחר, קרי, אין צורך בהסכם מפורש. משך
 25 זמן ההחזקה יכול להעיד על הסכמה בדיעבד ועל השלמה עם השימוש שעשה בר הרשות
 26 במקרקעין. בע"א 32/77 טבוליצקי נ בית הכנסת ובית מדרש החסידים, פד"י לא (3) 210,
 27 214 (1977):
 28

29 "... עובדה שעבר זמן רב מאז תפס האדם את הקרקע, ושבמשך
 30 כל אותו זמן נמנע בעל הנכס מתגובה כל שהיא בנסיבות אלה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

1 שידע על התפיסה, יכולה להעיד על הסכמתו, וליצור רישיון
2 ממכללא (implied licenese) שלא היה קיים מלכתחילה".
3

4 24. זכות בר רשות עשויה להיות הדירה או בלתי הדירה – הכל על-פי נסיבותיו המיוחדות של
5 כל מקרה ומקרה. בין היתר יבחן משך הזמן בו מחזיק בר הרשות במקרקעין, מבלי
6 שהבעלים ביקש לסלקו, מהות השימוש, היקף ההשקעה במקרקעין והאם השקעה הייתה
7 על דעת הבעלים, בשיתוף עימו ועוד נסיבות דומות. לבית המשפט סמכות לקבוע כי רישיון
8 אינו ניתן לביטול על-ידי מעניקו או לקבוע לביטולו תנאים, אם מתחייב הדבר מהנסיבות
9 ומעשיית צדק.

10
11 ראו רע"א 2701/95 תחסין מוחי אלדין כנען נ' אחמד עבר אלטיף גזאוי, פ"די נג(3) 151,
12 170, שם נאמר:

13
14 "כאשר מתעוררת בפני בית המשפט טענה בדבר ביטול רישיון
15 במקרקעין, ומתבקש סילוק ידו של בעל הרישיון מהמקרקעין עקב
16 כך, על בית המשפט לבחון, על פי נסיבות המקרה, האם יהיה זה
17 מן הצדק לאפשר לבעל המקרקעין לבטל את הרישיון והאם יש
18 מקום להתנות את הביטול בתנאים. לעניין זה יתחשב בית המשפט,
19 בין היתר בכוונת הצדדים לרישיון, בתנאי הרישיון, בצפייה שיצר
20 בעל המקרקעין אצל בעל הרישיון, במידת הסתמכותו של זה
21 האחרון על הרישיון שניתן ובנזק שנגרם לו עקב כך".
22
23

24 25. לעניין ביטול הרשות, יש להבדיל בין רישיון שניתן בתמורה לבין רישיון שניתן ללא תמורה.
25 הראשון, שבתמורה, ניתן יהא לבטלו רק בכפוף לכך שמעניק הרשות - הבעלים, יפצה את
26 בר הרשות על ההשקעות שהשקיע במקרקעין ואילו במקרה השני, כאשר הרישיון ניתן ללא
27 תמורה, ניתן לבטל את הרישיון, בכל עת שיבקש מעניק הרשות ובמקרה זה, לבית משפט
28 שיקול דעת לבחון הנסיבות ושיקולי צדק, ולהורות על תשלום פיצוי, אם לאו.

29
30 כך למשל בתמ"ש (ת"א) 4571-12-09 ר.ט נ' י.ט מיום 28.06.12, נפסק כי לאחר שהבן ובת
31 זוגו בנו את הבית ושיפצוהו בשיתוף פעולה, בעידוד האב ומתוך ציפייה כי יותר להם
32 להתגורר בבית, בו התגוררו כ-14 שנה, הרישיון אינו הדיר.
33

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

- 1 בע"א 463/79 ג'בראן נ' ג'בראן, פ"ד לו(4) 403 (1982), האח-המערער, נתן רשות לאחיו-
 2 המשיב, לבנות במקרקעיו ובשיתוף פעולה עמו. כעבור 15 שנה ביקש לבטל את הרשות.
 3 ערכאת הערעור השיבה התביעה לערכאה הדיונית ופסקה כי הרשות בטלה כנגד פיצוי
 4 שגובהו יבחן בראיות. גם בתמ"ש 11900/98 ד' נ' א' ואח' מיום 12.04.07, נפסק כי ביטול
 5 הרישיון וסילוק היד יותנה בתשלום פיצוי על בסיס הערך הנוכחי של ההשקעה.
 6
 7 הגישה שיש לילך בה, היא התחשבות במכלול הנסיבות. ראו מוטי בניאן, דיני מקרקעין
 8 עקרונית והלכות, מהדורה שנייה, המכון למחקרי משפט וכלכלה בע"מ, 2004 בעמ' 396:

9
 10 "...הגישה הנכונה הינה התחשבות במכלול הנסיבות הקיימות
 11 שהביאו להענקת הזכות. נסיבות אלו הן, בין היתר, סוג הנכס
 12 וטיבו, סוג השימוש במקרקעין, נסיבות היווצרות הזכות, התנהגות
 13 הצדדים וכוונתו הסובייקטיבית של בעל המקרקעין לעומת
 14 הציפייה הלגיטימית והסבירה של מקבל הרשות, אופיה של
 15 מערכת היחסים בין הצדדים שעמדה ברקע למתן הזכות, טיב
 16 התמורה הניתנת ומשך החזקה. גם כאן לאישיותו של נותן הזכות
 17 חשיבות גדולה, תוך אבחנה בין "נותן זכות" שהינו גוף כדוגמת
 18 מדינה לבין "נותן זכות" שהינו אדם מן השורה".

סוג הרישיון שניתן לח.א. בחלק משטח משק 33 עליו נבנה הלול:

- 21
 22 מהראיות שהוגשו ומהעדויות שהוגשו ונשמעו עלה כי בניית הלול בחלק משטח משק 33
 23 נעשתה בהסכמת ההורים המנוחים שהיו בעלי הזכויות במשק 33 במועד הרלוונטי וכי ניתן
 24 בהקשר זה רישיון שימוש, בתמורה ולצמיחות.

25
 26 עוד עלה כי, ההורים המנוחים, בחייהם לא ביקשו פינוי הלול ולא פנו לנתבע ח.א. בדרישה
 27 לפנות את הלול.

28. למעשה תנאי הרישיון סוכמו בכתב בין האב ובין ח.א. בשנת 1990.

29
 30 לתצהיר ח.א., ת/20 צורף נספח ו. מסמך זה נכתב בכתב ידה של ח.א. (נתבעת 6 בתביעה
 31 להיקף עזבון) ולא נסתרה טענה כי נחתם ביום 8.12.90 – יחד עם נספח ז המהווה למעשה
 32 הסכמה בדבר התמורה עבור הרישיון. הכל כמפורט להלן.
 33
 34

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

1 על המסמך חתומים ח.א., האב המנוח, ותחת הכותרת "עדים צד ג' – מר ג.ע. וגם האב
2 המנוח (כך במקור). המסמך פשוט וקצר וכולל את תנאי הרישיון. מפאת חשיבות הדברים
3 אביאם ככתבם וכלשונם (ההדגשות לא במקור) :

4

5 "אני ח.ח. אישרתי מרצוני לבני ח.א. להקים לול על חלק מהשטח
6 שבבעלותי כל עוד שאני מסכים. היה ואבי יבקש את האדמה שהלול
7 בנוי עליה, אני מוכן להעמיד לרשותו את אותו חלק וגודל חלקה
8 שנלקח ממנו לטובת הקמת הלול שלי".

9

10 29. אף אחד מהצדדים אינו חולק על אמיתות ואוטנטיות המסמך. העד החתום על גבי המסמך
11 לא הובא לעדות על ידי מי מהצדדים.

12

13 30. לשון המסמך ברורה ואינה זקוקה לפרשנות – השימוש במקרקעין לשם הקמה ושימוש
14 בלול שנבנה על אותו חלק, נעשתה בהסכמת האב, גם אם הסכמתו של האב ניתנה אך ביום
15 8.12.90, היינו לאחר בניית הלול, הסכמתו ניתנה.

16

17 זאת ועוד, מלשון המסמך עולה בברור כי האב לא התכוון לבקש הריסת הלול בכל מקרה,
18 וכי לכל היותר, אם רצה לבטל את הרישיון, היה זכאי האב המנוח לקבל "אותו חלק וגודל
19 חלקה שנלקח", לשימושו.

20

21 וכך העידה בעניין זה ח.א.ו.-נתבעת 6 אשר המסמך נכתב בכתב ידה, ראו עמוד 121 שורות
22 : 8-32

23

24 "ש. עייני בנספח ו' לתצהיר שלך. זה כתב ידך?
25 ת. כן.

26 ש. עייני בנספח ז'.
27 ת. כן.

28 ש. אשרי לי בבקשה שהוא נכתב על ידך גם כן?
29 ת. מאשרת.

30 ש. בתאריך 08.12.90. גם נספח ו' נכתב באותו תאריך?
31 ת. אני לא יודעת. אבל זה רצף של דברים. יכול להיות
32 שנכתבו באותו תאריך.

33 ש. אבא לא קרא וכתב עברית?
34 ת. אבא למד בחדר! גם ערבית הוא ידע. אימא לא, כי נשים
35 לא...

36 ש. אז למה רשמת את הדברים ולא אבא?
37 ת. כי אני כותבת בקצב מהיר יותר.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

- 1 ואז העלית על הכתב את מה שאבא אמר לך? ש.
 2 כן, ברוח הדברים שאבא רצה. בהחלט. ת.
 3 זה מה שהוא רצה? ש.
 4 כן. ת.
 5 זה עומד בסתירה למה שהעדת בבית משפט. ש.
 6 מה העדתי בבית משפט? פעם ראשונה אני פה. ת.
 7 נתת תצהיר. ש.
 8 מה כתבתי שם? ת.
 9 אני מכוון אותך; בסעיף 38(א) הצהרת שהלול נבנה על ידי ש.
 10 אחייך על דעת עצמם, מבלי הסכמת הוריך. ת.
 11 נכון. ת.
 12 זה בסתירה למה שאבא כתב. ש.
 13 אישרתי, אבל *בלגאזי*. בתמורה ל- אם ככה לא צריך מסמך, ת.
 14 קח את הלול ותבנה." ש.
 15

16 גם ח.ד., אשר מבקש את פינוי המקרקעין אישר בסעיף 51(ט) לתצהירו ת/21 כי ההסכמה
 17 הייתה כי אם האב המנוח יבקש חילוף שטח יעשה חילוף שכזה.
 18

19 בהמשך עדותה העידה גב' ח.א.ו. כי עוד באותו מועד, 8.12.90 הוסכם על זהות השטח 31.
 20 החילופי שיימסר. העדה מתייחסת לנספח ז' לתצהירה. מסמך נוסף בכתב ידה נושא תאריך
 21 8.12.90 החתום על ידי ח.א., ח.ג., ותחת הכותרת "עדים לחתימה", חתומים האב המנוח,
 22 ח.א.ו. ומר ג.ע. וזו לשון המסמך:
 23

24 "אני ח.ג. מוותר על העצים של האפרסקים שנמצאים בשטח של ח.א.
 25 ולא יהיו לי שום תביעות בקשר לעצים. אני ח.א. ביום שבת 8.10.90
 26 בשעה 21:30 בפני כל (מילה לא ברורה) ותרתי על העצים שח.ג. ויתר
 27 יחד איתי לטובת ח.דו."
 28

29 עוד העידה ח.א.ו. כי הוסכם שמסירת "העצים" (מטע האפרסקים) לח.דו. הייתה השטח
 30 החילופי עליו הוסכם וכי האב ויתר על השטח לטובת ח.דו.. ראו עמוד 122 שורה 1 עד
 31 עמוד 123 שורה 9:

32
 33 "ת. חילופי שטחים. הוא יתן לו את זה בתמורה לשטח אחר.
 34 אבא ביקש לתת לו שטח אחר?
 35 לא היה סיכוי... ת.
 36 אבא ביקש ממנו לתת שטח אחר? ש.
 37 היו שם מטעים. בתמורה הוא נתן לו את המטעים. ת.
 38 מתי אבא ביקש ממנו? ש.
 39 באותה תקופה. תן לי לענות. היו שם מטעים, עצים, וזה ת.
 40 בתמורה לזה. היו שם עצים.
 41 מתי אבא פנה לח.א. וביקש ממנו שטח חלופי? ש.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

1	הוא אמר לו 'שטח האפרסקים שקיים תמורה השטח הזה'.	ת.
2	מי אמר לו? איפה זה כתוב?	ש.
3	שהאפרסקים צריכים להיות שם. אני מפנה אותך לנספח ז',	ת.
4	שם כתוב 'אני ח.ג.'.	
5	שורה רביעית, כתוב 'אני ח.א.', ויתרתי על העצים שח.ג.	ש.
6	יתר יחד איתי לטובת ח.דו.'.	
7	נכון, זה בן נוסף.	ת.
8	זה לא אבא.	ש.
9	זכותו של אבא לקבל משהו ולתת למי שהוא רוצה.	ת.
10	אבא רצה לתת את זה לח.דו.?	ש.
11	ככה כתוב.	ת.
12	...	
13	איפה זה כתוב?	ש.
14	שמעתי במו אזניי, 'אני רוצה שזה יהיה לח.דו.'.	ת.
15	שאלת בית משפט: למה זה לא כתוב בתצהיר?	ש.
16	אנחנו לא משפטנים. יכול להיות, לדעתי זה ברור פה,	ת.
17	שאבא ירצה לתת את זה למי שירצה. שמעתי אותו אומר	
18	את זה.	
19	בגלל זה ח.דו. כעס והתערב? בגלל המסמך?	ש.
20	לא שמעתי על זה שח.דו. כעס והתעצבן.	ת.
21	את אמרת.	ש.
22	ח.דו. לא התעצבן.	ת.
23	הוא פעל כדי לקבל?	ש.
24	לא זוכרת.	ת.
25	אז הוא ויתר?	ש.
26	לא בטוח. אם הוא לא קיבל זה לא אומר שהוא ויתר.	ת.
27	אבל הוא לא תבע?	ש.
28	לא תבע.	ת.
29	שאלת בית משפט: מה שאת אומרת שהיה דין ודברים ואז	ש.
30	נחתם מסמך בו התחייבו, במקרה שאבא יבקש בחזרה את	
31	הלול, ויתנו חלק זהה לגודל הזה. נכון?	
32	נכון. הם הסכימו שאיפה שנטועים העצים בשטח של ח.א.,	ת.
33	תמורה השטח של הלול...	
34	שאלת בית משפט: וזה ניתן בפועל?	ש.
35	לא, זה לא מצא חן בעיניי מי שזה לא מצא חן בעיניו, והיה	ת.
36	בחור בשם ששון, יחד עם ח.כ., וח.א.ר. היה שם, מכרו את	
37	כל צינוב.א.ר. ההשקיה.	
38	שאלת בית משפט: בפועל השטח ניתן לח.דו.?	ש.
39	לא, זו חלקה של ח.א.. ח.דו. לא יכול להתקרב לשם. "	ת.

41 וגם בהמשך עדותה, העידה וחזרה על דברים דומים בעמוד 128 שורות 28-35 שם העידה

42 כי הסכמה זו הייתה פשרה לאחר שהלול נבנה והאב ויתר – ראו גם עמוד 129 שורות 1-6.

43

44 וראו כי גם ח.ד. מודה בסעיף 74 לסיכומי התשובה כי החזקה לח.דו. במטע האפרסקים,

45 ניתנה בתמורה לחזקה בחלק משטח משק 33 עליו נבנה הלול.

46

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

32. זה המקום לציין כי טענת ח.א. הייתה כי הלול נבנה בחלקו בשטח של משק 33 מאחר
 ובמשקו מספר 34 היה נטוע מטע אפרסקים. תחת עקירת המטע, הלול התפרש לשטח של
 משק 33 וגם על שטח ציבורי. על פי העדויות מדובר במטע אפרסקים שהיה בבעלות ח.א.
 וח.ג. עד שנעקר במועד מאוחר יותר.

דברים אלו תומכים בעדות ח.או. ביחס למהות נספחים ו+ז לתצהירה ת/20 ומסמכים אלו
 מעשה מהווים הסכם הרישיון.

33. מר ח.ג. שהיה שותף של ח.א. באותו מטע אפרסקים סירב לתת תצהיר והוא נחקר בחקירה
 ראשית ונגדית. עדותו תמכה בטענות ח.א. בנוגע לרקע של בניית הלול בשטח משק 33 ולא
 בשטח מטע האפרסקים של משק 34.

ראו עמוד 32 שורות 22 עד עמוד 33 שורה 9 שם העיד מר ח.ג. בחקירה ראשית:

ש"פ. ספר על הבנייה של הלול על ידי ח.א..
 ת. הבניה של הלול, היינו משפחה מלוכדת, היינו מלוכדים אז
 וכולנו היינו גוף אחד. כשח.א. אחי רצה לבנות את הלול
 לא הייתה התנגדות מצד אבי כי היינו משפחה מלוכדת,
 לא היה בינינו תככים, היינו משפחה יפה. אבי לא הייתה
 לו התנגדות כשבנינו את הלול הזה, הוא נבנה בשטח הזה
 לא הייתה לו התנגדות ואבי הסכים. ח.א. ביקש ממנו
 לבנות את הלול ואבי הסכים כי השטח היה בשטח של
 ההורים אבל לא הייתה התנגדות מצד אבי. הוא פשוט
 הסכים שיבנה כי היינו מלוכדים אז, גוף אחד.
 ש. ספר על המעורבות שלך בבניה של הלול.
 ת. אחי ח.א. מסר את זה למישהו מהמפעל שיבנה את הכול.
 אחי ח.א. קיבל ממני עזרה לבנות הכול. רוב העבודה
 שנעשתה היא על ידי קבלנים שבאו ובנו את הקיב.א.ר.
 אבן, יציקות בטון. סה"כ הייתי בא לעזור לו.
 ש. למה הלול נבנה במקום שנבנה?
 ת. כי השטח התאים לשם וזהו. ליישר אותו. אחי ח.א. רצה
 לבנות אבל היה צריך השקעה גבוהה מהצד השני, אז הוא
 בא לאבי וביקש ממנו, אבי אמר שאין בעיה והוא יכול
 לבנות את הלול אז נבנה הלול הזה בגלל השטח שהיה נוח
 לבנות אותו שם."

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

1 ובהמשך, בחקירתו הנגדית בעמוד 35 שורות 27-3 חזר על הדברים ותאר גם את היחסים
2 בין ח.א. ובין האב המנוח:

3
4 "ש. ח.א. אומרת שבשנת 1990 היה סכסוך בינך לבין ח.דו.
5 וח.א. לגבי המטע שאתה נטעת בשטח של ח.א.. אתה זוכר
6 שנטעת מטע?
7 כן. ת.
8 לא סיפרת כשנחקרת, שהסיבה שהלול נבנה בשטח של
9 ח.דו., זה מטע שאתה נטעת בשטח של ח.א..
10 לא. הלול הזה נבנה בגלל שהשטח היה מתאים. ת.
11 נכון שאתה נטעת מטע של אפרסקים בשטח של ח.א.? ש.
12 כן, אני וח.א.. ת.
13 נכון שבגלל המטע הזה ששניכם נטעתם, הוא לא יכל
14 לבנות לול ולכן בניתם את הלול בשטח של האבא?
15 לא בגלל זה. בגלל שהאבא הסכים, זה לא שייך. אבא ת.
16 הסכים שנבנה את הלול שם בגלל שהשטח לא התאים
17 לבנות את הלול, אז שם בנינו את הלול הזה. ח.א. לא בנה
18 את הלול בשטח שלו כי השטח לא היה בנוי לבנות לול.
19 היה צריך הרבה מאוד השקעה שם כדי ליישר את השטח.
20 נכון שהיה בנוי לול על השטח של ח.א.? ש.
21 כן, לול קטן. ת.
22 והשטח התאים ללול? ש.
23 היה לול קטן, לא בגודל כמו של היום. ת.
24 ומה היתה הבעיה להגדיל את הלול בשטח של ח.א.? הייתי ש.
25 שם והשטח ישר לגמרי.
26 הלול היה בזווית אחרת, הוא לא היה מתאים להתיישר עם ת.
27 הלול הגדול. הלכנו וביקשנו מאבא לקחת מהשטח של
28 אבא קצת ושם בנינו את הלול. אם אבא לא היה מסכים,
29 אז לא היה נבנה שום לול בשטח של אבא. אם אבא היה
30 מתנגד, אין מה לעשות. בשטח של ח.א., לא היה נבנה לול,
31 או שהוא היה מוצא פתרון אחר.
32 איזה פתרון אחר הוא היה מוצא, ח.א.? ש.
33 תשאל אותו, הוא פה. " ת.

34
35 ראו גם דבריו בעמוד 37 שורה 19 שם העיד כי "אבא פשוט הסכים לח.א. אחי לבנות את
36 הלול בשטח שלו" וגם עמוד 36 שורות 4-1 ועמוד 37 שורות 20-14.

37
38 אמנם נטען כי העד ח.ג. מסוכסך עם ח.ד. ועלה כי היה שותף במטע האפרסקים ובבניית
39 הלול. אך העד הכחיש את הטענה כי הוא מעיד כפי שהוא מעיד בשל הסכסוך ונתתי אמון
40 גם בחלק זה של עדותו. ראו עמוד 35 שורות 2-1 וגם עמוד 36 שורות 14-9.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

- 1 העד חתג העיד כי הלול נבנה בשטח משק 33 בשל מטע האפרסקים הנטוע במשק 34 של
 2 ח.א., ראו עמוד 45 שורות 12-2 וכי חרף אי שביעות רצונו מכך שההורים התיירו לנתבע
 3 לבנות את הלול בשטחם, גם לאחר עקירת המטע, בשנות ה-90 לא עשה דבר. ראו עמוד 46
 4 שורות 24-25. ראו גם הצהרת העד ח.ז. בתצהירו שם הצהיר כי לאחר בניית הלול כאשר
 5 העד חתג התעמת עם ח.א. בדבר בניית הלול, ח.א. אמר כי אם אביו יבקש סילוק הלול,
 6 הוא יפנה אותו, סעיף 4.8 לת/17 וחזר על דברים דומים בחקירתו.
 7
 8 מר ח.ז., העיד כי הוא לא שאל את אביו אם נתן רישיון ומה תנאיו. ראו עמוד 122 שורות
 9 6-16, ובעמוד 123 שורות 9-5 העיד כי היחיד שהתנגד לבניית הלול היה האח חתג.
 10
 11 גם ח.דו., שהעיד מטעם ח.ד., תמך בגרסה כי ניתן לח.א. רישיון שימוש, בתמורה למטע
 12 האפרסקים. וכך העיד בעמוד 83 שורות 19-1 כך:
 13

14 "ש. מדוע איש מהאחים לא פעל להעתיק את הלול שלגישתך
 15 נבנה ללא הסכמה של ההורים?
 16 ת. כי כשההורים היו בחיים הלול לא הפריע להם. איך הורה
 17 ירצה לעשות רע לבן שלו? אם הוא מתפרנס ומתקדם
 18 שיבושם לו.
 19 ש. כמה זמן לקח לבנות את הלול?
 20 ת. היו עיכובים, אזבסט וכר', הייתה תקופה מסוימת. חצי
 21 שנה-שנה.
 22 ש. שמעת את ההורים מבקשים מח.ג. וח.א. להפסיק לבנות
 23 את הלול בחצי שנה הזו?
 24 ת. לא.
 25 ש. אז על סמך אתה מסתמך? כשאתה מצהיר לבית משפט
 26 'מבלי שקיבלו, אחיי ח.ג. וח.א., את הסכמתם של הורי'.
 27 ת. הסכמה זו הסכמה בכתב. לא ראיתי משהו כזה.
 28 ש. לכן אתה אומר מה שאתה אומר.
 29 ת. הם בנו את הלול ואבא שלי אמר שהם רצו שיחתמו על
 30 הסכם מסוים אך הוריי לא חתמו על כלום. זה מה שאני
 31 יודע. כשהייתי נער לפני צבא, גידלתי אפרסקים – ח.ג.
 32 וח.א., שהיו להם אפרסקים בשטח של ח.א.. היה סכסוך
 33 ביניהם. ח.אר. החמוד הזה הלך עם מזמרה וחתך את הצנרת
 34 כדי שלא תהיה השקיה לאפרסקים. זה חרה לי מאוד. אז
 35 אמרתי להם 'שניכם רבים, תנו לי את השטח ואטפל בזה',
 36 לקחתי טרקטורים וטיפלתי בזה. באה אשתו של ח.א. ויחד
 37 עם ח.א. ביקשו שאחתום על ויתור שהשטח שלי ואבא שלי
 38 התנגד לחתום על החלק היחסי שהם פלשו. הלול כבר היה
 39 קיים, הם רצו לעגן את זה. הם רצו רווחים על הקרקע.
 40 הלול הזה פרנס באותה תקופה רק את ח.א.. "

41

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

- 1 ראו גם עדותו בעמוד 84 שורות 13-21.
- 2
- 3 37. עדות זו תואמת גם את עדות ח.א. כי נספחים וז מהווים יחד את תנאי הרישיון שנתן האב
- 4 לח.א.. היינו כי הרישיון ניתן בתמורה לשימוש של ח.דו. במטע האפרסקים שהיה נטוע
- 5 במשק 34 של ח.א. ומעדותו זו של ח.דו. עולה גם כי התמורה – ניתנה לח.דו. כפי שהוסכם.
- 6
- 7 38. השימוש של ח.א. בחלק משטח משק 33 הוא ארוך שנים, למעלה מ-30 שנה, ללא הפרעה
- 8 ולאחר השקעה של בניית לול. הדברים נעשו בהסכמה, גם אם היא ניתנה בדיעבד. ראו גם
- 9 עדותו בעמוד 37 שורות 20 – 23 שם העיד:
- 10
- 11 "ש. אתה באופן אישי אם הלול היה נשאר היית מוכן שתישאר
- 12 לו מכסת הביצים?
- 13 ת. זה לא קשור. אני לא פלשתי לשטח של אבי. אבא שלי
- 14 הזמין אותי לבנות שם לול עם אחי ח.ג.. אם זה לא היה
- 15 לרוחו של אבי אז לא היו שמים אותי שם בשבוע הראשון.
- 16 עצם העובדה שנשארתי 35 שנה, זה אומר שאף אחד לא
- 17 התנגד. הכל היה בהסכמה. הוא היה מסלק אותי מהעמוד
- 18 הראשון שתקענו שם."
- 19
- 20 ובהמשך בעמוד 44 שורות 15-30 שם העיד:
- 21
- 22 "ש. כל האפיזודה שקורית כאשר ח.ג. ואתה נוטעים מטע
- 23 אפרסקים בשטח שלך, תאר מה קורה.
- 24 ת. היינו צריכים לבנות לול. היו לי עופות ולא היה מקום
- 25 בשבילם. באתי לאבי וביקשתי ממנו לבנות בשטח, הוא
- 26 אישר לנו את זה. אם לא היה מאשר – לא היינו בונים.
- 27 ש. האם אותו זמן שאתה בונה את הלול בשטח של אביך, יש
- 28 לך לול משלך בנחלה שלך?
- 29 ת. נכון, יש לי.
- 30 ש. אתה ממשיך לגדל ביצים בלול שלך?
- 31 ת. לא.
- 32 ש. מתי הרסת את הלול הישן?
- 33 ת. אני זוכר מתי? אין לי מושג. זה היה בשנות ה-80. לא יכול
- 34 להגיד תאריך.
- 35 ש. העידו פה שהלול שלך היה על מטע אפרסקים.
- 36 ת. לא, הלול לא היה קיים. נטענו מטע אפרסקים והלול כבר
- 37 לא היה קיים. אחרי כן הייתי צריך לול ובניתי אותו
- 38 בהסכמת אבי.
- 39 ש. אמרת שהוא התרגז עלייך כי היה צריך לעקור 2 שורות של
- 40 המטע.
- 41 ת. זה לא נכון.
- 42 ש. למה לא עקרת יותר מכמה שורות כדי לבנות את הלול
- 43 בשטח שלך?

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 ת. כי אבא לא הסכים לעקור את העצים.
2
- 3 וגם עמוד 45 שורות 28-30, עמוד 46 שורות 12-18.
4
- 5 39. בנייתו של לול אינה דבר של מה בכך. המדובר במבנה קבע, המשמש לפרנסה, שעלות
6 בנייתו אינה נמוכה – ראו עמוד 45 שורה 1. הדעת נותנת כי כאשר מדובר בבני משפחה
7 מקרבה ראשונה ומהעדויות עלה כי המשפחה התפרנסה יחדיו מאותם מקורות פרנסה (ראו
8 עמוד 45 שורות 33-34, עדות ח.א.), במטה לחמם היה חקלאות, אזי, ההורה, מעניק זכות
9 שימוש, שאינה הדירה ולצמיתות ובמקרה זה בתמורה – שאף ניתנה.
10
- 11 40. הטיב לתאר זאת ח.אר., נתבע 3 בתמ"ש 57370-11-12. אמנם מרבית תצהירו ועדותו הם
12 מפי השמועה, אך בעמוד 78 שורות 12-20 ניתן היה להתרשם כי הוא אומר דברים מליבו,
13 המייצגים את ההתנהלות וההסכמות בזמן אמיתי. העד היה קטין בעת מתן הרשות, אך
14 בבגרותו עבד שנים רבות עם אביו והמנוחים. וכך העיד ח.אר.:
15
- 16 "אם סבא וסבתא שלי היו בחיים והיו שואלים אותם: 'ש.ח, ח.ח,
17 הייתם רוצים ש.ח.א. יפרק את הלול שלו כדי שלח.ד.ו יהיה עוד
18 200-300 שטח חקלאי, הם היו מתהפכים בקברם. הם מעולם לא
19 היו מרשים, לא לח.ד.ו ולא לאף אחד אחר, לפנות את אבא שלי
20 ולגרום לו לנזק כלכלי עצום בהקשר הזה. זה בהקשר הרגשי. מעבר
21 לכך, ברמה הפרקטית, אין היום יכולת – אין לנו יכולת היום – אם
22 רוצים להעתיק את הלול למקום אחר או לעשות משהו. זה כמו
23 שאגיד שאני אוציא לעצמי עין ואתם שתי עיניים. זה לא ייתן לו
24 מקור הכנסה נוסף. חוץ מעניין של פרנציפ ולעשות דווקא, ואני
25 יכול להציג הודעות שהוא שלח לאבא שלי. 'אני אעיר אותך לאלף
26 עזאזל'. אין כאן שום עניין אחר מלבד פרנציפ, אם היו הורסים את
27 הלול אף אחד אחר לא ייתן היתר."
28
- 29 41. העד ח.ג., שהעיד מטעם ח.ד. העיד כי הלול נבנה ללא הסכמת ההורים. בד בבד עם עדותו
30 זו העיד כי הוא עצמו סייע לח.א. עם התקנת מנוב.אר. בלול ומי שביקש פינוי הלול היה
31 האח חת.ג. ולא ההורים. ראו עמוד 87 שורות 6-32. שם גם אישר כי לאחר שהלול נבנה
32 האב המנוח לא ביקש סילוקו מהשטח.
33
- 34 42. העדה ח.י. העידה כי הלול נבנה ללא רשות האב – אך גם לדבריה, גם אם האב הביע מורת
35 רוחו מהבניה, הוא לא ביקש סילוק הלול משטחו. ראו סעיף 18 לתצהירה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ'ח ואח'

- 1
- 2 43. לא זו אף זו אלא שבתאריך 18.11.2012 הגיש ח.ד. כנגד ח.א. תובענה בה"ט -10-24095
- 3 12. פרוטוקול הדיון שהתקיים שם במעמד הצדדים צורף כמוצג נ/3. בעמוד 4 שורות -14
- 4 15 מצהיר ח.ד. כי הלול אינו מפריע לו ואין בכוונתו לפגוע בפרנסת ח.א., וכדבריו שם :
- 5
- 6 "אין לי בעיה עם הלול. אני לא אפגע בפרנסה שלו. הכלים זה מה
- 7 שמפריע לי. הוא רוצה לבנות לול שיחסום לי את האויר."
- 8
- 9 הצהרה זו תומכת בגרסת ח.א. כי ידוע היה לח.ד., עובר להגשת התביעה כי ניתן לח.א.
- 10 היתר לבנות את הלול לשם פרנסתו, יחד עם רישיון בלתי הדיר ולצמימות. ח.ד. -התובע לא
- 11 הסביר מדוע שינה טענותיו, ולטעמי, הוא מושקע כיום, לטעון אחרת.
- 12
- 13 44. מהאמור עולה כי לח.א. ניתנה רשות שימוש בכל השטח עליו בנוי הלול. רשות זו היא
- 14 אישית לח.א., אינה הדירה, ניתנה לצמימות ותמורתה שולמה. רשות זו אינה מחייבת את
- 15 ח.א. לפעול להקים לול אחר במקום אחר, אם על פי תנאי הרפורמה ואם לאו. בשל כך גם,
- 16 אין משמעות לכך שלאחר שנעקר מטע האפרסקים, והתפנה מקום לבנות לול חדש בשטח
- 17 משק 34 בלבד – ח.א. לא פינה את הלול לחלקו בלבד.
- 18
- 19 45. לאמור יש להוסיף כי על פי הרפורמה במשק הלול, לא ניתן לבנות לולים אלא בתנאי
- 20 הרפורמה ועל כן, אם יפנה ח.א. את הלול לא תהיה לו אפשרות לבנות לול חילופי לפרנסתו,
- 21 אלא בתנאי הרפורמה - לא הוכח כי תנאים אלו מתאפשרים כיום – וראו כי בבקשה לצירוף
- 22 ראיות, צרפו ח.א. הודעת המושב כי הם פועלים לתחילתו של התהליך והנדרש להצלחתו
- 23 – והנתבעים ח.א., הצטרפו לתהליך שם.
- 24
- 25 על כן, במצב זה, גם אם היה מקום לבטל את הרשות שניתנה, אך לא ניתן היה לבנות לול
- 26 חלופי, היה מקום לחייב את ח.ד. בתשלום פיצויים לח.א. כתנאי לפינוי.
- 27
- 28 פיצוי שכזה, במקרה כאן אמור לשקף הפסדי הרווח של ח.א. – על הפסד עסק הלול – או
- 29 על הוצאותיו לשם בניית לול חדש על פי תנאי הרפורמה והנזקים שיגרמו לו עד סיום הבנייה
- 30 ואכלוס לול חדש דומה. מדובר בפיצוי גבוה שלטעמי אין לו מקום בנסיבות כאן.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

1
2 באומרי זאת, הבאתי בחשבון את העובדה כי ח.א., משתמש במקרקעין מזה כ-35 שנה,
3 התמורה שניתנה לח.דו. – מטע האפרסקים, הוחזרה לחזקת ח.א. וח.א. הצהיר כי מעת
4 שיתאפשר לו להעתיק את הלול, יעשה כן. ראו עדותו בעמוד 39 שורות 30-35 וגם בעמוד
5 40 שורות 9-26 ובפרט שורות 19-21 שם וגם תגובתו לבקשה לצירוף ראיות שם הצהיר כי
6 הצטרף לרפורמה לשם העתקת הלול.
7
8 עוד שקלתי את העובדה כי רישיון השימוש במקרקעין שניתן, כפוף ממילא לניהול הלול
9 על פי הדין הרלוונטי – הינו הוראות המועצה בענף הלול – משמעות הדבר כי ח.א. כפוף
10 להוראות הרפורמה וממילא יהא עליו לפנות את הלול (וכאמור הוא מתכוון לעשות כן –
11 ראו תגובתו לבקשה לצירוף ראיות ראו החלטתי מיום 10.4.2019). באם ח.א. יידרש לפנות
12 את הלול בשל הוראות הגורמים האחרים על ענף הלול, אין לחייב את ח.ד. בפיצוי. על כן,
13 תוצאה של חיוב ח.ד. בפיצוי כמפורט, אינה צודקת בעיני.
14
15 משמעות הדברים עד כה, כי האב נתן לח.א. רישיון שימוש לא הדיר לצמיתות, ובתמורה
16 האב ויתר על זכותו לפנות את הלול ובהמשך, האב ויתר על גם על התמורה לטובת ח.דו..
17 עם זאת במסגרת ההליכים כאן, ח.א. התחייב לפנות את השטח נשוא ההליך, כאשר ניתן
18 יהא לבנות לול חילופי – כיום רק לפי תנאי הרפורמה.
19
20 התוצאה היא כי תביעת הפינוי נדחת חלקית. ח.א. מחויב לפנות את השטח במשק 33 עליו
21 נבנה הלול במועד אליו התחייב ח.א. בהליכים כאן. מאחר והקמת לול על פי תנאי הרפורמה
22 גם אם תעשה על ידי צד ג', תהווה ראייה לכך כי ניתן לבנות לול לפי תנאי הרפורמה - על
23 ח.א. יהא לפנות את השטח במשק 33 עליו נבנה הלול, לכל המאוחר במועד בו יוקם
24 ויאוכלס לול כלשהו של מי מחברי המושב/האגודה, כפי תנאי הרפורמה.
25
26 נוסף על כך, לאור הדברים שעלו מפרוטוקול ה"ט 24095-10-12 שאוזכר לעיל בסעיף 23,
27 ככול שח.א. מחזיק בשטח נוסף על השטח עליו נבנה הלול, הרי שביחס לשטח שכזה לא
28 הוכחה הסכמה או מתן רישיון ועליו לפנותו.
29

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

1 לא נעלם מעיני כי הלול נבנה שלא על פי היתר בניה, אך אין בכך לשנות מהתוצאה אליה
2 הגעתי. חזקה על הרשויות והגורמים הרלוונטיים כי באם יתברר שיש לנקוט בהליך מתאים
3 יעשו כן. לאמור יש להוסיף, כי הוכח שכיום, בשל הרפורמה המתוכננת בענף הלול אין
4 ניתנים התרים חדשים לבניית לולים בשטחי המושב ולולים נבנים רק על פי תכנית
5 שתאושר. ראו תעודת עובד ציבור נ/4. תנאי הרשות אינם מחייבים את ח.א. להעתיק את
6 הלול למקום אחר (הכל כפוף כמובן לדינים שיחולו על ענף הלולים – וראו כי בתעודת
7 עובד ציבור של הועדה לתכנון ובניה נ/4 נכתב כי פורסמה תכנית לייעוד מבני משק להסדרת
8 לולים ונכתב כי לאחר אישור התכנית ניתן יהיה לקבל היתר בניה ללול לפי תנאי התכנית).

9

10

היקף העזבון:

11

12

מכסת הביצים:

13

14 47. ח.ד. הציג מסמך עליו נחזית להיות חתימתה המנוחה ובמסגרתו המנוחה מעבירה אליו ללא
15 תמורה את מכסת הביצים. המסמך נושא תאריך 28.7.11 צורף כנספח יא לתצהיר ח.ד.
16 ת/21. מטעם ח.א. נטען כי החתימה על המסמך אינה חתימת המנוחה.

17

18 ביום 22.1.2015 מונתה גב' סימה אנקונה כמומחית מטעם בית המשפט לשם בדיקת
19 חתימות המנוחה על גבי מסמך העברת מכסת הביצים. בעלות חוות הדעת נשא ח.א.

20

21 במועצת הלול נמסר כי המסמך המקורי אינו בידם אלא הועבר אליהם העתק שבידם על ידי
22 ח.ד. טען כי אין בידו את המסמך המקורי. בשל כך, חוות הדעת נערכה בהתבסס על
23 העתק צילומי בלבד. ראו החלטה מיום 20.5.2015.

24

25 48. בחוות הדעת שהוגשה ת/2 + נ/1 - דוגמאות החתימה הרלוונטיות, נכתב כי המומחית
26 הסתמכה בחוות דעתה על 6 דוגמאות חתימה שנחזות להיות של המנוחה שהועברו אליה.
27 אחת מדוגמאות החתימה הייתה תצהיר דייר יוצא בקשר עם העברת הזכויות בחנות בנהריה
28 מהמנוחה לח.ד. נכתב כי דוגמה זו סומנה על ידי המומחית ש6 ודוגמת חתימה זו, ש6,
29 היוותה נקודת מוצא לבדיקה. מסקנת המומחית בחוות הדעת הייתה כי "טביר מאוד
30 שהחתימה לא נכתבה על ידי כותבת הדוגמאות הנ"ל".

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

- 1 המומחית המשיכה ופירטה כי במהלך בדיקת תיק משק 33 מצאה בתיק מסמכים נוספים
 2 שנחזים להיות חתומים על ידי המנוחה וכי לדעתה "קיימת אפשרות שהחתומות הנ"ל לא
 3 נכתבו על ידי המנוחה, ונמצא קשר בינן לבין החתימה נשוא המחלוקת".
 4
- 5 49. עו"ד עסאי נסר שערך את תצהיר הדייר היוצא נחקר והעיד כי המנוחה חתמה על התצהיר
 6 בפניו בביתה, לאחר שהגיע אליה פעמיים, פעם אחת עם טיוטה ופעם שניה עם התצהיר
 7 לאחר תיקונים לטייטה. עדותו לא נסתרה. ראו עמוד 65 שורות 15 ואילך ובהמשך בחקירה
 8 נגדית בעמוד 67 שורות 28 ואילך.
 9
- 10 50. משמעות הדברים היא כי דוגמת חתימה 6 - היא חתימת המנוחה.
 11
- 12 51. המומחית נחקרה על חוות דעתה. בעמוד 23 לפרוטוקול, בתשובה לשאלת ב"כ ח.א., חזרה
 13 על ממצאי חוות הדעת והעידה:
 14
- 15 "ש. מה נתבקשת על ידי כב' השופטת מרינה לוי לעשות, איך
 16 עשית ומה מסקנותייך?
 17 ת. רשום בחוות הדעת, לבדוק חתימה על גבי מסמך של בקשה
 18 לשינוי בעל מכסת ביצי מאכל משנת 2011. החתימה על
 19 שם ש.ח. ז"ל. ביקשתי את המסמך המקורי, לא קיבלתי ואז
 20 ניגשתי למועצת הלול לבדוק באם המסמך המקורי נמצא
 21 שם. גם שם הוא לא היה. הוא לא קיים. אז כב' השופטת
 22 ביקשה לבדוק את המסמכים כפי שקיימים. זאת אומרת
 23 צילום. ניגשתי למשרדי הסוכנות לבדוק חתימות של ש.ח.
 24 ז"ל המנוחה וערכתי השוואה בין החתימות לבין החתימה
 25 של ש.ח. על גבי המסמך נשוא המחלוקת והגעתי למסקנות
 26 שהגעתי. כמובן שהיתה לי מגבלה שמדובר בצילום ולא
 27 מסמך מקורי ולא ניתן לבדוק בצילום את כל תכונות
 28 הכתיבה שמומחה בודק. בדקתי תכונות המיקום שאפשר
 29 לראות, את הרווחים, את מבנה האותיות ואת היחס ביניהם
 30 ואת השיפוע. מצאתי ניגודים בתכונות הכתיבה שמצביעים
 31 על סביב.א.ר. שהחתימה נכתבה על ידי כותב אחר ולא על
 32 ידי הכותבת ש.ח. ז"ל. זה בכללי. יש הערה בסעי' 6 בחוות
 33 דעתי שנמצאה שם קבוצת מסמכים בתיק משק 33 בש' שהיו
 34 שם חתימות של ש.ח. והן היו שונות מדוגמאות החתימה
 35 ששימשו אותי לצורך הבדיקה בתיק. זאת אומרת קבוצת
 36 חתימה שנכתבה על ידי כותב אחר.
 37 ש. כשאמרת לחנו תיק משק 33 בש'?
 38 ת. במשרדי הסוכנות. מפנה לטבלאות. זו הקבוצה השניה של
 39 החתימות.
 40 ש. כשאמרת לבית המשפט כותב אחר?

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

- 1 ת. סביר שכותב אחר כתב את החתימות 1 עד 15 בתיק
2 הסוכנות. לגבי החתימה הגעתי למסקנה שסביר מאוד
3 שהחתימה על גבי המסמך נשוא המחלוקת לא נכתב על ידי
4 המנוחה.
5 ש. אלא על ידי מי?
6 ת. על ידי כותב אחר שאיני יודעת מיהו וסביר מאוד. "
- 7
- 8 52. בהמשך, בחקירתה הנגדית לב"כ ח.ד. לאחר שהתבקשה להסביר כיצד ערכה חוות דעת
9 לבדיקת חתימה שאינה מקורית, הסבירה את התכונות שעלה בידה לבחון – כמפורט בחוות
10 הדעת, מיקום החתימה ביחס לשורה, רווחים בין שלוש אותיות השם (ש.ח) עיצוב שלוש
11 אותיות השם ויחסי גודל ושיפוע האותיות. ראו עמוד 24 שורות 29-33.
12
- 13 המומחית המשיכה והעידה בעמוד 25 שורות 15-5 כי בשל הצילום לא ניתן לראות סימני
14 העתקה, אבל כן ניתן לבחון תכונות אחרות, כדלקמן:
15
- 16 ..."
17 אני לא רואה כאן סימני העתקה כי זה צילום אבל היו
18 ניגודים מאוד משמעותיים שהצביעו על סביר מאוד שזה
19 כותב אחר, ניגודים משמעותיים במבנה האותיות, במיקום
20 שבשנת 2011 צורת הכתיבה של הגברת, משיכת הקו של
21 המנוחה היה משיכת כתב רועד, חוסר התחשבות בשורת
22 הכתיבה, כתב יד ממש לא מיומן והחתימה היא חתימה
23 ברורה, יושבת על השורה, מבנה האותיות שונה ולכן
24 הגעתי למסקנה שסביר מאוד שזה לא נחתם על ידה.
25 ש. איפה כתוב בחוות הדעת שלך לעניין הרעד בכתיבה? או
26 שזה את מוסיפה עכשיו?
27 ת. זה מה שאני רואה. אני יכולה להוסיף מכיוון שכתוב
28 שהניגודים שנמצאו, המיקום של הקו הוא מיקום אחר. אני
29 בדקתי דוגמאות מקוריות של המנוחה ובדוגמאות
30 המקוריות ראיתי את משיכת הקו הרועדת, בלתי מיומנת,
31 זה כתיבה של אדם שאינו מיומן בכתיבה. זה כאן לא כתוב
32 אבל אני מסבירה מה מצאתי. "
- 33 ראו גם עמוד 35 שורות 12-22, שם חזרה והעידה כי קימות היו תכונות בולטות שאפשרו בדיקתה.
34
- 35 53. ב"כ ח.ד. המשיך וחקר את המומחית ארוכות אך לטעמי לא הצליח לסתור את חוות הדעת.
36 עדותה של המומחית הותירה רושם מקצועי ומהימן. דווקא העובדה כי המומחית יזמה
37 בדיקת דוגמאות נוספות שהגיעו לידה מבדיקת תיק הסוכנת היהודית, לאחר ששני הצדדים
38 לא פעלו להמציא בידה די דוגמאות – לא רק שאינה נזקפת לחובת המומחית כפי שביקשו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

- 1 ח.ד. לטעון – אלא יש בה להעיד על מקצועיות ואובייקטיביות המומחית. גם נסיעת
2 המומחית עם ח.אר. לבדיקות שנערכו – אין בה לפגוע במסקנת חוות הדעת.
3
- 4 54. עו"ד א.ח., אשר חתימתו מופיעה כמי שאישר את חתימת המנוחה על גבי טופס העברת
5 מכסת הביצים (נספח י"א לתצהיר ת/21) העיד כי הוא זוכר את נסיבות החתימה, המסמך
6 נחתם במושב והוא הסביר למנוחה כי בחתימתה על המסמך היא מעבירה את הבעלות
7 במכסת הביצים לנתבע ח.ד.. בזהירות אציין כי לא מצאתי עדותו זו כעדות שיש בה לשנות
8 מחוות דעת המומחית. לא התרשמתי שהעד אובייקטיבי מאחר והעיד גם כי העברת מכסת
9 הביצים נעשתה כמקשה אחת עם מינויו של ח.ד. כבן ממשיך במשק 33 ורק לאחר שנשאל
10 על כך, השיב כי מדובר בדעתו בלבד, ראו עמוד 54 שורות 26-54 וגם בעמוד 55 שורות
11 1-10. מאחר והעד החתים את המנוחה על מסמכם נוספים, ייתכן ומסמך זה לא נכלל
12 ביניהם.
13
- 14 55. לאמור יש להוסיף, כי ח.ד. לא המציא את המסמך המקורי וטען שאינו בידו. טענתו זו לא
15 עלתה בקנה אחת עם המידע שנמסר ממועצת הלול לפיו מי שמסר את המסמך היה ח.ד. -
16 כך שלכאורה מקור המסמך אמור היה להיות בידו.
17
- 18 התנהלות זו אינה הגיונית ואינה סבירה שהרי אין מדובר במסמך שולי שאינו בעל ערך
19 כלכלי. מהעדויות שהובאו עלה כי מדובר במסמך שערכו 5,000-8000 ₪ לחודש. קשה
20 להלום כי אדם המחזיק בידו מסמך אותנטי שווה ערך כלכלי רב כל כך, לא ישמור את
21 המסמך המקורי בידו או בהעתק מתאים למקור. כפי שהטיב לומר זאת ח.א., בעמוד 42
22 שורות 33-34 "...אף אחד לא מאבד מסמך של מילון שקל" וגם ראו עדות נתבע 8, ח.ז.
23 בעמוד 130 שורות 3-11.
24
- 25 56. העדרו של המסמך המקורי פועל לחובת ח.ד. המבקש להסתמך עליו. ראו גם עדותו
26 המתחמקת של ח.ד. בעמוד 139 שורות 17-34 וגם בעמוד 140 שורות 9-32 וכן להתחמקותו
27 מתשובה לשאלה האם הוא חתם את שם אמו ועל גבי המסמך – בעמוד 140 שורות 4-8.
28

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

1 57. לא נתתי אמון בעדות ח.או. כי המסמך נחתם בנוכחותה. הצהרה זו בסעיף 34 ו-36
2 לתצהירה אינה תואמת את העדויות שהובאו על ידי העד מטעם ח.ד. עו"ד א.ח.

3

4 58. אשר על כן, נפסק כי החתימה על גבי מסמך העברת מכסת הביצים, אינה חתימת המנוחה.
5

6

האם מכסת הביצים הועברה לנתבע 1 בשל עילה אחרת?

7

8 59. המועצה לענף הלול היא גוף סטטוטורי אשר הוקם מכוח חוק המועצה לענף הלול (ייצור
9 ושיווק) תשכ"ד-1963. בין תפקידה של המועצה לענף הלול: "לתכנן את היקפו של גידול
10 העופות להטלה, לפיטום ולהדגרה, בהתאם להנחיות שר החקלאות בדבר התכנון
11 ולהסדירו בהתאם לתכנון" – סעיף 3(1) לחוק הנ"ל.
12

13

14 סעיף 31 לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963, קובע כי השר רשאי
15 לקבוע מדי שנה, לאחר התייעצות עם המועצה לענף הלול עקרונות לקביעת מכסות ייצור
16 ושיווק לביצים במכסה ארצית ובמכסות אישיות.

17

18 סעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963 קובע כי:

19

20 "א) מכסה אישית ניתנת להעברה, כולה או מקצתה, בין בעל
21 מכסה אישית אחד למשנהו בלבד.

22

23 (ב) ...

24

25 (ג) דרכי העברת המכסה ורישום ההעברה יהיו בהתאם
26 לנהלים שתקבע המועצה; נהלים כאמור יפורסמו ברשומות."

27

28 60. מכסת הביצים הינה זכות כלכלית עצמאית הנפרדת מהמשק. "אין היא מהווה זכות
29 הנכרכת אחר הנחלה שבתחומה היא משמשת אמצעי ייצור" ראו בע"מ 5141/09 פלונית
30 נ' פלוני מיום 27.1.2010 שאוזכר בע"מ 4937/11 עמרם נ' עמרם, מיום 2.7.2012.

31

32 וראו גם כי אין מחלוקת בין הצדדים, כי במשך תקופה מי שהחזיקה במכסת הביצים הייתה
33 נתבעת 6 - ח.או. וזאת גם בתקופה בה לא הייתה בת ממשיכה במשק ההורים (לפני
34 שלבקשת האם ויתרה לח.ד. על זכות זו) וגם עדות ד.י. בעמוד 111 שורות 25-3, עדות ח.י.
35 - נתבעת 2 בעמוד 110 שורות 21-10 וגם עמוד 111 שורות 11-9. עלה כי הצדדים, בינם

36

37

38

39

40

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

- 1 לבין עצמם, העבירו זה לזה מכסות ביצים כאשר מי מהם לא יכול היה להחזיק מכסת ביצים
2 נוספת בשל מגבלות הדין – ראו למשל הרקע לסכסוך בין ח.ד. ובין ח.ג. כמתואר בין היתר
3 בעמוד 33 וגם בעמוד 136. ראו גם סעיף 14 וסעיף 36 לתצהיר נתבעת 6/ת20. וגם ראו כי
4 טופס העברת המכסה נחתם כעשרה חודשים לאחר החתימה על הנדרש לצורך מינוי ח.ד.
5 כבן ממשיך.
6
7 61. על פי הוראת סעיף 34 (ג) לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963, העברת
8 מכסת הביצים תיעשה על פי נהלי המועצה לענף הלול. ככול שהעברה כאן נעשתה על פי
9 הנוהל הרי שהדבר תואם את הוראות סעיף 34 הנ"ל.
10
11 62. ואכן, על פי תעודת עובד ציבור שהוגשה על ידי ראש אגף תכנון וכלכלה במועצה לענף
12 הלול (צורפה כמוצג על פי החלטתי מיום 5.2.2018), העברת מכסת הביצים מאת המנוחה
13 אל ח.ד., נעשתה לפי נוהל המועצה לענף הלול מאפריל 2015 וזאת ללא קשר למסמך
14 העברת זכות במכסת הביצים נושא תאריך 28.7.11. ראו גם תשובות לשאלות הבהרה שחזרו
15 על תשובה זו.
16
17 עיון בנוהל אפריל 2015 שצורף לתעודת עובד ציבור שניתנה על ידי ראש אגף תכנון
18 וכלכלה במועצה לענף הלול, מעלה כי רלוונטי לעניינן כאן סעיף 3.2. סעיף זה קובע כי
19 לאחר פטירת שני בני הזוג, אם מונה בן ממשיך מכסת הביצים עוברת לבעלות הבן הממשיך
20 (בתנאי שיומצא תוך 90 יום אישור רמ"י להעברת הנחלה). ראו תעודת עובד ציבור הנ"ל
21 וגם סעיף 35 לתצהיר ת/21 של ח.ד..
22
23 סעיף 3.4 אליו הפנו התובעים אינו רלוונטי כי הוא חל מקום בו ניתן צו קיום צוואה ואילו
24 במקרה כאן ניתן צו ירושה.
25
26 גם התובעים צירפו מסמך דומה. לתצהיר ח.א. 8/ צורף נספח 12 שם הודיעה המועצה
27 לענף הלול כי מכסת הביצים של ההורים המנוחים עברה על שם ח.ד. בשל העברת המשק
28 אליו כבן ממשיך. העברה זו תואמת את סעיף 3.2 לנוהל המועצה לענף הלול.
29

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 אעיר כי המסמך נושא תאריך 28.7.11 ממילא אינו רלוונטי שכן הוא נועד במקרה שחל
2 סעיף 3.1 לנוהל, סעיף העוסק בהעברה בין בני זוג טרם מתן צו קיום צוואה או צו ירושה.
3
4 עוד אעיר כי נוהל המועצה לענף הלול אינו שולל הורשת מכסת הביצים אם על דרך צוואה
5 ואם על דרך צו ירושה כשלא מונה בן ממשוך. כך או כך הדבר אינו רלוונטי בנסיבות כאן
6 כאשר מונה בן ממשוך. הרציונל לכך שמכסת הביצים מועברת לבן המשיך, אלא אם
7 המוריש הורה אחרת בצוואה או אם לא מונה בן ממשוך, נובע מכך שמשק לא יוכל להמשיך
8 להתקיים כמשק באם יפורקו ממנו כל אמצעי היצור.
9
10 64. אציין כי הצדדים הרחיבו טענותיהם אודות רצון המנוחה והשתכנעתי מהעדויות כי רצון
11 המנוחה היה להעביר את מכסת הביצים לח.ד.. העד חת.ג, נתבע 10, העיד כי האם רצתה
12 להעניק לח.ד. את מכסת הביצים. ראו עמוד 47 שורות 14-2. וכך גם העדה ח.ו.י., נתבעת
13 5, ראו עמוד 41 שורות 1-2. שני עדים אלו זומנו מטעם ח.א.. עדות דומה העידו ח.דו. -
14 נתבע 3, ח.ג. - נתבע 7, העד ד.י., נתבע 8-ח.ז., העד הרב ב.ש. בעמוד 120 שורות 9-6, וגם
15 העד א.פ. - אשר בתצהירו לא אָזכר את מכסת הביצים אך אמר את הדברים בעדותו. נתתי
16 אמון בעדותם הנ"ל אך אין לרצון זה משמעות. מהעברת מכסת הביצים היא מכוח נוהל
17 המועצה בענף הלול. אעיר רק כי באם ח.ד. לא היה בן ממשוך לא הייתה המנוחה יכולה
18 להעביר לו את מכסת הביצים בעודה בחיים (או היה יכול להחזיק במכסה) או בצוואה.
19
20 עוד אציין כי השתכנעתי גם שאלמלא תביעת הפינוי של ח.ד., כנגד ח.א., ח.א. לא היה עותר
21 לכלול בנכסי העזבון את מכסת הביצים לנכסי העזבון. ראו בהקשר זה את סעיפים 17,50,51
22 לכתב ההגנה מטעם אשתו ובנו של ח.א. וכן עדות הבן, ח.א.ר. בעמוד 72 שורות 17-14
23 שהותירה רושם שהוא התחמק ממתן הסבר.
24
25 65. משמעות הדבר הוא כי העברת מכסת הביצים לח.ד. נעשתה על פי נהלי המועצה והיא
26 מחייבת את היורשים ועל כן, המכסה אינה חלק מנכסי העזבון ואני דוחה רכיב זה בתביעה.
27
28
29

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח נ' ח ואח'

זכויות דירות מוגנת בחנות נעלים בעיר נהריה:

- 1
- 2
- 3 66. עסקינן בזכויות דירות מוגנת. מוגנת שרכש האב המנוח עם אחר בשנת 1968 ואחר כך בשנת
- 4 1970, רכש את זכות האחר ונותר בעל כל זכויות הדיות המוגנת.
- 5
- 6 67. על הורשת זכויות הדירות המוגנת לא חל הדין הכללי הקבוע בחוק הירושה התשכ"ה-1965
- 7 אלא חל הדין הספציפי – חוק הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972 המוציא ממסת
- 8 נכסי העזבון את זכויות הדיירות. המוגנת. ההוראות הרלוונטיות הן בסעיפים 23-28 לחוק
- 9 הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972. ראו ע"א 3505/96 שרעבי נ' קפרא, פד"י נב(2)
- 10 419, 425 אשר אוזכר באותו הקשר בע"א 813/03 עיריית נצרת נ' ג'י בי טורס בע"מ, פד"י
- 11 נח (5) 664, 671.
- 12
- 13 68. בהתאמה, זכויות האם המנוחה במושכר, הועברו אליה מכוח הוראת סעיף 23(א) לחוק
- 14 הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972 הקובעת כי:
- 15
- 16 "א) דייר של בית עסק שנפטר, יהיה בן-זוג לדייר, ובלבד שהשנים
- 17 היו בני-זוג לפחות ששה חדשים סמוך לפטירת הדייר והיו מתגוררים
- 18 יחד תקופה זו."
- 19
- 20 לאחר פטירת המנוחה, יש לפנות להוראות סעיפים 27(2) יחד עם הוראת סעיף 26 והוראות
- 21 סעיף 23(ב) שזו לשונן:
- 22
- 23 "27. היה אדם לדייר לפי סעיפים 20 עד 26 ונפטר או חדל להחזיק
- 24 במושכר, לא יהיה אדם אחר לדייר לפי סעיפים אלה; אולם –
- 25 ... (1)
- 26 (2) מי שנתקיימו בו התנאים המפורטים בסעיפים 23 או 25
- 27 והתנאים המפורטים בסעיף 26 יהיה לדייר אף אם היה לפניו אדם
- 28 אחר לדייר לפי אותם סעיפים, ובלבד שיוורשים והורים כאמור שם לא
- 29 יהיו לדיירים אלא אם הוסיפו לעבוד באותו עסק, והעסק דרוש
- 30 לקיומם."
- 31
- 32
- 33 26. לא יהיה לדייר לפי סעיפים 23 עד 25 אלא מי שמוסיף לנהל
- 34 במושכר, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, אך העסק שהדייר שלפניו
- 35 ניהל בו, ולא השכירו, כולו או מקצתו."
- 36
- 37 23. (ב) באין בן-זוג כאמור בסעיף קטן (א) – יהיו ילדי הדייר לדיירים,

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 ובאין ילדים – אותם היורשים על פי דין שעבדו עם הדייר בעסקו
2 לפחות ששה חודשים סמוך לפטירתו.
3
- 4 69. המבנה שבנו של התובעים בסעיף 67 לסיכומיהם לפיה מאחר והאם עבדה במסעדה
5 שהייתה במשק ולא הפעילה את החנות ועל כן זכותה עברה לכל צאצאיה אינה תואמת את
6 הוראות החוק.
7
- 8 יתר על כן, משמעות טענתם שם היא כי המדובר בזכות האב ולא בזכות האם (אם זכות האב
9 לא עברה לאם מאחר ועבדה במסעדה). עזבון האב אינו מביין העניינים הנדונים בפני מה גם
10 שלטעמי, זכות הדיירות המוגנת של אב המנוח עברה לאם המנוחה – כהוראת סעיף 23(א)
11 לחוק הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972.
12
- 13 70. התוצאה היא כי את זכויות הדיירות המוגנת של המנוחה במושכר, יירש מי שהוא צאצא
14 המנוחה, עבד בחנות 6 חודשים לפני פטירת המנוחה, מוסיף לנהל במושכר את העסק
15 שניהל הדייר שנפטר והעסק דרוש לקיומו.
16
- 17 71. שני הצדדים טענו רבות והגישו ראיות בסוגית הזכות לדיירות מוגנת. ח.ד. טען כי הוא
18 מקיים את התנאים הקבועים בחוק הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972 לשם קבלת
19 זכויות הדיירות. המוגנת במושכר בנהריה – כירש, ומטעם ח.א. נטען כי ח.ד. אינו עומד
20 בתנאים ויש לחלק את שווי הזכות בין כל יורשי המנוחה.
21
- 22 72. במסגרת זו מטעם ח.א. הוגש תצהיר מר עמי בן שמעון, ת/4 אליו צורפו תמונות שנטען כי
23 צולמו במועדים שונים במהלך כחודשיים מיום 20.6.16 ועד ליום 1.8.16. בכל המועדים
24 שצולמו החנות הייתה סגורה, אך העד עצמו העיד כי ראה את החנות פתוחה פעמיים
25 במהלך תקופה זו עוד התברר בחקירת העד כי חלק מהתמונות צולמו ביום שבת ולא צולמו
26 על ידי העד.
27
- 28 העד גם לא ידע להגיד באלו שעות היו צולמו התמונות. משמעות הדבר כי לא הוכח
29 שהחנות אינה פעילה. מאידך, כל העדים העידו כי ח.ד. מחזיק בחנות שנים רבות והפעיל
30 את החנות עוד בחיי ההורים המנוחים. מטעם ח.א. נטען כי החזקה הייתה בכוח וכפיה. ראו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח ואח'

1 למשל עדות ב.א.-תובעת 2 בעמוד 31 שורות 1-4, ג.י.-תובעת 3 בתצהירה ת/6 סעיף 16
 2 ועדותה בעמוד 34 שורות 4-18 וגם ח.ד. בעדותו בעמוד 48 שורות 1-11. ראו גם עדות העד
 3 עו"ד א.ח. בעמוד 56 שורות 11-14 ובעמוד 59 שורות 6-24 ועוד, עדות עו"ד נ.נ. עמודים
 4 65-68. מרבית העדים העידו כי רצון המנוחה היה להעביר את הזכויות לח.ד., למשל ח.נ.-
 5 נתבע 7, והעד הרב ב.ש. בעמוד 120 שורות 6-9 – השווה עם עדות ח.ז. נתבע 8 שהעיד כי
 6 החזקתו של ח.ד. נעשתה בהסכם והסכמת ההורים וח.ד. רכש ממנו את מלאי. ראו עמוד
 7 123 שורות 24 ואילך. אלא שרצון המנוחה אין בו די אם לא התקיימו התנאים הקבועים
 8 בדין הספציפי.

9
 10 73. כפי שציינתי לעיל, לא ניתן להוריש זכויות דירות מוגנות אלא על פי הוראות חוק הגנת
 11 הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972. משמעות הדבר הוא כי בהליך שלפני אין משמעות
 12 לשאלה אם ח.ד. עומד בתנאי החוק הנ"ל אם לאו וכך גם אין משמעות לנסיבות בשלן החזיק
 13 ח.ד. בחנות, אם החזיק בחנות. זכויות דיירות. מוגנת אינן חלק ממסת נכסי העזבון. השאלה
 14 האם ח.ד. הוא היורש את זכויות הדיירות המוגנת אם לאו וגם השאלה האם תצהיר הדייר
 15 היוצא שנחתם על ידי המנוחה תקף הן שאלות שיש לברר בין היורש הנטען ובין בעל הנכס
 16 – "מפעלי תחנות בע"מ" והן חורגת מהמחלוקות שבפני.

17
 18 74. אשר על כן, התביעה ברכיב זה נדחית.

19
 20 עדר הכבשים והעיזים:

21
 22 75. להבדיל ממכסת הביצים וזכויות הדיירות. המוגנת במושכר, לעדר עדר הכבשים והעיזים,
 23 הגם שהוא חלק מאמצעי היצור של משק חקלאי, אין הוראות ספציפיות המוציאות אותו
 24 ממסת נכסי העזבון (אלא אם עבר בחיי האם). מאחר ובין הצדדים אין מחלוקת כי הוא לא
 25 עבר בחיי האם למי מהם או לכל צד ג' אחר, הרי שהמחלוקת שנותרה האם היה קים בעת
 26 הפטירה ומה גודלו.

27
 28 בעניין זה לא ניתן היה לתת אמון בעדויות שני הצדדים. לדוגמא, האח הבכור, ח.ז. - נתבע
 29 8 העיד כי לא ידע דבר על גודלו של העדר בנסיבות אלה. שהוא ביקר בדיר – ראו עדותו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 בעמוד 127 שורות 32-35. ח.ו.י. – נתבעת 5, העידה כי גודל העדר היה 15,20,25 פרטים
2 ובהמשך חזרה וציינה 15. ח.י. - נתבעת 2 העידה כי במועד הפטירה מנה העדר 7-10
3 פריטים, ראו עמוד 108 שורות 27 ואילך, וגם בעמוד 109 שורות 1-23. עיון בנספח 9
4 שצורף לתצהיר התובע ח.א. ת/8, מעלה כי בשנת 2004 מנה העדר 23 כבשים ו-12 עיזים
5 ואילו בשנת 2012 מנה העדר 8 כבשים בלבד ו-8 עיזים בלבד.
6
7 הנטל להוכיח את הטענות מוטל על הטוען – במקרה זה ח.א. והתובעים הנוספים. בנטל זה
8 הם לא עמדו. לא הוכח כי נמכרו פרטים מהעדר ועל כן בתאריך של נספח 9 נותרו רק 16
9 פרטים. משלא עמדו בנטל, יש להעדיף את עדות הנתבעים בעניין זה. ראו למשל עדות
10 ח.ו.י. - נתבעת 5 שנתמכה גם בנספח 9 הנ"ל ובעדות ח.א.ו. - נתבעת 6, אשר העדר כיום
11 מוחזק על ידה. נתבעת 5 העידה כי הבת ח.א.ו., נתבעת 6 לקחה על עצמה להמשיך את
12 "המורשת של אמא" לגדל את העדר. עמוד 42 שורות 5-10 ובהמשך שורות 15-17. ראו
13 גם עדות נתבעת 6 עצמה, גב' ח.א.ו. וגם סעיף 42 תצהירה ת/20 יחד עם גם מוצג ת/7. עדותו
14 של ח.א.ו. עשתה עלי רשם מהימן בנושא זה (עמוד 124 שורות 11-17).
15
16 **על כן אני קובעת כי במועד הפטירה העדר מנה 16 פרטים בלבד (8+8). עדר זה הוא נכס**
17 **מנכסי העזבון. עם זאת, מאחר ולא שולמה אגרה עבור תביעה כספית ולא נתבע סעד**
18 **אופרטיבי - לא ניתן ליתן סעד בגין רכיב זה כמבוקש למעט ההצהרה הנ"ל. בהקשר זה**
19 **אציין ככלל אין להגיש תביעה לסעד הצהרתי מקום בו ניתן לעתור לסעד כספי או לסעד**
20 **אופרטיבי – אלא שתביעת התובעים לסעד הצהרתי אושרה על פי החלטת השופטת לוי**
21 **לפניה התנהל ההליך בתחילתו (החלטה מיום 27.10.14).**
22
23 **תכשיטי זהב:**
24
25 גם בעניין זה לא עמדו ח.א. והתובעים הנוספים בנטל להוכיח טענותיהם. לא נתתי אמון
26 בטענות שהועלו בעל פה בלבד ושלא נתמכו בראיות המצביעות על כך שהאם המנוחה
27 החזיקה זהב ותכשיטים או מטבעות זהב בכמות מיוחדת.
28

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

- 1 אמנם, הרושם היה שחלק מהעדים מנסים להסתיר את העובדה כי לאם אכן היו תכשיטי
2 זהב - כך למשל עדות גב' ח.ו.י. - נתבעת 5 בעמוד 42 שורות 18-35 אשר ניתן היה להתרשם
3 מחוסר נוחות שלה במענה לשאלות ובפרט בקשר לשאלה האם היו לאם מטבעות זהב -
4 כאשר השיבה "אולי היו לה מטבע אחד או שניים שהיא ענדה." וכך גם בעניין טענתה
5 כי תכשיטיה מוחזקים בכספת אצל ח.א.ו. - נתבעת 6 והדברים גם עולים מהמשך עדותה, שם
6 אישרה כי נושא חלוקת התכשיטים עלה בין האחיות, בעמוד 45 שורות 28-35 וגם בעמוד
7 46 שורות 19-1. וכך למשל גם עדות ח.ד.ו. - נתבע 3 אשר אישר בעדותו כי לאם היו הרבה
8 תכשיטים מ"זהב עתיק כזה". ראו עמוד 85 שורות 13-1. עדותו של עד זה הותירה מהימן,
9 של מי שאין לו אינטרס ממשי בתוצאות התביעה לכאן או לכאן. אמנם תצהירו מהווה עדות
10 שמיעה אך בעניין הזהב, עצם קיומו של הזהב כנטען, היה מידיעתו האישית. כך גם לגבי
11 ח.ג. - נתבע 7 שאישר בעמוד 95 שורות 22-15 קיומו של "זהב" וגם עדות העד ד.י. שאישר
12 כי המנוחה ענדה תכשיטים והיה מצלם לבקשתה, את נכדיה עם תכשיטים, ראו עמוד 114
13 שורות 20-34.
- 14
- 15 אלא שהתובעים לא הוכיחו אלו תכשיטים היו בבעלות המנוחה בעת פטירתה או את שווים, 78.
16 במיוחד כאשר לא הייתה מחלוקת כי המנוחה חילקה תכשיטים בעודה בחיים. העד ח.א.ר.,
17 נכד המנוחה העיד כי בידו תמונות בהם ניתן לראות את התכשיטים שענדה המנוחה. ראו
18 עמוד 75 שורות 6-1. תמונות אלו או תמונות אחרות לא הוצגו - הגם כי סביר שמתוך שלמי
19 מתוך 14 ילדי המנוחה, היו תמונות של המנוחה בהם היא עונדת תכשיטים.
- 20
- 21 לפיכך, מאחר ולא הוכח קיומם של תכשיטים או זהב כטענת התובעים, אני דוחה את טענות 79.
22 התובעים גם בעניין זה.
- 23
- 24 למעלה מן הדרוש אציין כי התובעים הודיעו כי הם מבקשים סעדים הצהרתיים בלבד - כפי
25 שציינתי לעיל הגשת תביעתם בדרך זו אושרה בהחלטת השופטת לוי מיום 27.10.14 על
26 כן, גם אם היו מתקבלות טענות התובעים בהקשר זה, הרי שלא ניתן היה ליתן להם את
27 הסעד לו עתרו בסיכומיהם (250,000 ₪ בעוד בכתב התביעה נטען 100,000 ₪).
- 28
- 29

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח'נ' ח' ואח'

טענות נוספות שהוספו בתצהירים ובסיכומים:

- 1
2
- 3 80. בתצהירים ובסיכומים העלו התובעים בתביעה להיקף עזבון, טענות נוספות הנוגעות לניהול
4 העזבון, תמורת מניות תנובה, כספים בחברת מנורה על שם האב המנוח, קלנועית וכספים
5 שנמשכו מחשבון הבנק של המנוחה.
6
- 7 טענות אלו הועלו לראשונה בסיכומים אך בגין חלקן הצד שכנגד לא טען להרחבת חזית
8 והשיב להן.
9
- 10 81. כספים שהתקבלו מתנובה בגין מניות וכספים במנורה מבטחים על שם האב המנוח: לא
11 נטען כי מדובר בכספים שאינם חלק ממסת נכסי העזבון אם התקבלו מטעם תנובה ועל כן
12 מדובר בכספים שהם חלק ממסת נכסי העזבון. דע עקא, שהתובעים בתביעה להיקף עזבון
13 לא הוכיחו כי הנתבעים או מי מהם מחזיקים בכספים אלו, אם התקבלו. על כן אני דוחה את
14 הטענה. כך גם אשר לכספי שמנורה מבטחים.
15
- 16 כמובן שאם התקבלו כספים יש לפנות בהליך במסגרתו מונה מנהל העזבון, על מנת לקבלם
17 ולחלקם בין היורשים או במידת הצורך להגיש תובענה מתאימה בפני הערכאה לפניה
18 מתנהל או התנהל הליך ניהול העזבון (כפי שציינו התובעים כי עשו, ולא בפני). בהליך כאן
19 לא צורף מנהל העזבון ולא הוכח כי הנתבעים מחזיקים כספים שהם חלק ממסת נכסי
20 העזבון.
21
- 22 82. קלנועית: הנתבעים בתביעה להיקף עזבון הודיעו כי הקלנועית נמצאת במושב ומי המבקש
23 זאת רשאי ליטול אותה. הדברים נאמרו גם במהלך הליך וח.א. הודה בחקירתו כי הקלנועית
24 לא נמכרה. לא הוכח שוויה של הקולנועית במועד הפטירה. משכך, איני נותנת סעד ועל
25 הצדדים לפעול בתאום למסירת הקולנועית לתובעים.
26
- 27 83. כספי שנמשכו מחשבון הבנק: לא הוכח כי המשיכות שנעשו בחיי המנוחה נעשו שלא
28 בהרשאה, הסכמה ואי ידיעת האם המנוחה – ועל כן אני דוחה טענה זו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 57370-11-12 (תביעת פינוי)

תמ"ש 3845-07-14 (היקף עזבון)

ח' נ' ח ואח'

1 ככול שבוצעו משיכות כספים לאחר פטירת המנוחה היה על התובעים לביא ראיות
2 להוכחתם והם לא עשו כן. ודוק, אין די בהצגת שיק שתאריכו לאחר הפטירה שכן ייתכן
3 ומדובר בשיק מעותד. על כן טענותיהם בעניין זה נדחות.
4
5 .84 התובעים בתביעה להיקף עזבון זנחו בסיכומים את טענותיהם בעניין שטח מטע אבוקדו
6 ליד עכו, שטח חליפי בגין מקלט ציבורי וגם את טענותיהם שהועלו לראשונה בתצהירים
7 בעניין חנוכיות, סמוברים (תצהיר ב.א.), רהיטים עתיקים, חפצי נוי, כלי בית (ב.א.ר.י
8 וח.א.), שטח של 2 דונם עליו בנוי מחסן כלים חקלאיים (תצהיר ח.א. ת/8 שם הצהיר כי
9 האם המנוחה קיבלה מהמושב את השטח האמור כחלק מהפיצויים של האב מה גם שלא
10 צורפו מסמכים ולא הוגש כל תיעוד לתמוך בטענה זו. בהעדר תימוכין, כלשהו לא ניתן
11 לקבוע האם שטח זה קיים ומהווה חלק ממשק 33 אם לאו. נוסף על כך זנחו עתירתם לפיצול
12 סעדים. משטענות אלו נזנחו – אני מורה על דחייתן.
13

14 .85 **נפסק:**

15
16 **בתמ"ש 57370-11-12 על הנתבע, ח.א.,** לפנות את השטח במשק 33 עליו בנוי הלול
17 ולהשיבו לידי התובע כשהוא פנוי ונקי מכל חפץ, וזאת לכל המאוחר במועד בו יאוכלס לול
18 שנבנה על פי תנאי הרפורמה, על ידי מי מחברי האגודה "ש' אגודה שיתופית חקלאית
19 להתיישבות" בע"מ.
20 **בתמ"ש 3845-07-14 ניתן צו הצהרתי לפיו במועד פטירת המנוחה כלל עיזבונה עדר כבשים**
21 **ועזבים אשר מנה 8 כבשים ו-8 עיזים.**
22

23 שאר עתירות הצדדים נדחות.

24 לאור התוצאה אליה הגעתי איני עושה צו להוצאות.

25
26 **מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים, תיקוני הגהה ועריכה.**

27 **המזכיב.א.ר. תסגור ההליכים שבכותרת ותמציא פסק הדין לצדדים.**

28 **ניתן והודע היום ג' טבת תש"פ, 31 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.**

הילה גורביץ שינפלד, שופטת